

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO I TKON**

2006-2010

The Urban Institute

USAID

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO I TKON
2006-2010**

Zadar, prosinac 2005.

*Izradu ovog dokumenta sufinancirao je The Urban Institute kroz Projekt reforme lokalne
samouprave (USAID)*

SADRŽAJ:

- Uvod
- 1.0. Proces planiranja
- 2.0. Vizija
- 3.0. Sažetak analize stanja
- 4.0. Potrebe područja
- 5.0. Strateška i kritična pitanja
- 6.0. Preporučene intervencije
- 7.0. Matrice logičkog okvira
- 8.0. Provedba, praćenje i ažuriranje plana
- 9.0. Prilozi

Kratice upotrijebljene u tekstu:

BDP	Bruto domaći proizvod
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZS	Državni zavod za statistiku
EEC	Europska ekonomska komisija
EU	Europska unija
ha	hektar = 10.000 m ²
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HOK	Hrvatska obrtnička komora
ICCAT	Međunarodna komisija za zaštitu atlanske tune
JKP	Javno komunalno poduzeće
JLS	Jedinica lokalne samouprave
MO	Mjesni odbor
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
NM	Nautička milja
NN	Narodne novine
PAP/RAC	Prioritetni akcijski plan
PORO	Program održivog razvitka otoka
PRLS	Projekt reforme lokalne samouprave
RH	Republika Hrvatska
ROP	Regionalni operativni program
TZ	Turistička zajednica
UNEP	United Nations Environment Program - Program Ujedinjenih naroda za zaštitu okoliša

Uvod

Pravilno postavljena strategija održivog gospodarskog razvoja i uključivanje svih raspoloživih instrumenata zaštite okoliša u realizaciju toga razvoja trebali bi biti osnova razvojne strategije svake zemlje, pa tako i jedinica lokalne samouprave. Da bi zaštitila resurse kojima raspolaže, strategija se mora zalagati za primjenu suvremenih pristupa zaštiti od zagađivanja, koja će se bazirati na odabiru oblika proizvodnje i tehnoloških procesa u to uključenih koji ni utroškom sirovina, ni njihovom preradom niti emisijama u okoliš i otpadnim elementima neće ugrožavati dragocjene resurse poput mora, voda, zraka i tla, a posebice zdravlja lokalnog stanovništva.

Osnovni elementi strategije regionalnog razvoja i regionalne politike prema dokumentu kojeg je donijela Vlada RH (Razvojni prioriteti RH 2002.-2004.) su: uravnoteženje razvoja regija, smanjenje razlika u razvoju područja unutar regija i regija međusobno, smanjenje razlika u području zdravstva i zapošljavanja; poboljšanje uvjeta za razvoj i život u specifičnim regijama; izgradnja i poboljšanje regionalnog sustava planiranja; usklađivanje regionalnog sustava s politikom EU; prilagodba regionalne politike kako bi se olakšao pristup sredstvima EU kroz fondove CARDS, PHARE, INTERREG, 6. okvirni program za istraživanja, LIFE, TEMPUS, ISPA, SAPARD.

Osnovan je Fond za regionalni razvoj s početnim proračunom od 611,5 mil.kuna. Zakon o osnivanju Fonda za regionalni razvoj definira njegovu ulogu kao poticanje ujednačenog regionalnog razvoja RH, sukladno Programu regionalnog razvoja RH. Zakonom se posebice potiče razvoj specifičnih područja od kojih se navode sljedeća: područja pogođena posljedicama rata; slabo naseljena područja; područja od posebne državne skrbi; otoci; brdsko-planinska područja; granična i pogranična područja; područja sa strukturnim problemima; područja koja ostvaruju BDP niži od 65% prosječnog BDP u RH (BDP per capita) kao i druga područja sukladno Programu.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Kao podloga za privlačenje sredstava investitora u područje (bespovratna i kreditna sredstva) izrađuje se strateški plan gospodarskog razvoja kroz proces planiranja zasnovan na potrebama zajednice i za zajednicu. Decentralizacija odlučivanja je izražena poštivanjem načela subsidijarnosti, u procesu planiranja i odlučivanja na lokalnoj razini, koja uključuju cijelu zainteresiranu lokalnu zajednicu uključujući poslovni sektor i nevladine organizacije. Ovaj Plan dužan je poštivati sve usvojene/donešene dokumente višeg ranga poput ROP-a zadarske županije i Prostornog plana, kao i zakona i pravilnika na nacionalnoj razini.

Strateško planiranje je metoda za prilagodbu okolini koja se mijenja. Ovim se utvrđuju prioritete i pomaže usmjeravanje resursa radi što učinkovitijeg gospodarenja. Strategija će dati naglasak na neke dugoročne ciljeve koji udruženi s kratkoročnim ciljevima daju vidljive rezultate koji će potaknuti stalnu društvenu potporu i uključenost lokalne zajednice. Stoga mali koraci učinjeni izradom i primjenom ove strategije mogu donijeti značajna poboljšanja stanovništvu i gospodarstvu ciljnog područja, ali istodobno predstavljaju veliki korak ka dugoročnom održivom razvoju obalnog područja RH.

Strateški plan gospodarskog razvitka pretpostavlja da u tržišnom gospodarstvu lokalna samouprava promiče gospodarski razvoj stvaranjem pogodnog poduzetničkog okruženja. Ujedno služi kao okvir za lokalna nastojanja na stvaranju i održavanju tog povoljnog gospodarskog okruženja. Strateški plan preporuča pojedine visoko prioritetne intervencije za provedbu tijekom iduće 4 godine.

Dokument počinje prikazom postupaka i instrumenata što ih je radna skupina rabila u izradi plana, a zatim je izložen sažetak analize trenutnoga (ili početnoga) socijalnog i gospodarskog stanja te stanja okoliša na predmetnom području. Nakon čega, slijedi sažetak razvojnih potreba ciljnoga područja s popisom strateških problema za koje Radna skupina vjeruje da su potencijalne prepreke ostvarenju vizije. Navode se i opravdavaju strateška pitanja kojima valja dati prednost tijekom sljedeće četiri godine. Zaključno su obrazložene mjere i aktivnosti koje se namjerava poduzeti te navedeni očekivani rezultati. Proces je vođen u skladu s PRLS metodologijom Urban Instituta pod sponzorstvom

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Američke agencije za međunarodni razvoj USAID, koja je ovom prigodom preuzela dio troškova nastajanja Strateškog plana gospodarskog razvoja ciljnog područja.

Proces reforme lokalne samouprave u suradnji s radnom skupinom usmjeravala je od Urban Instituta certificirana konzultantica za gospodarski razvoj Jadranka Pelikan, dipl.ing.

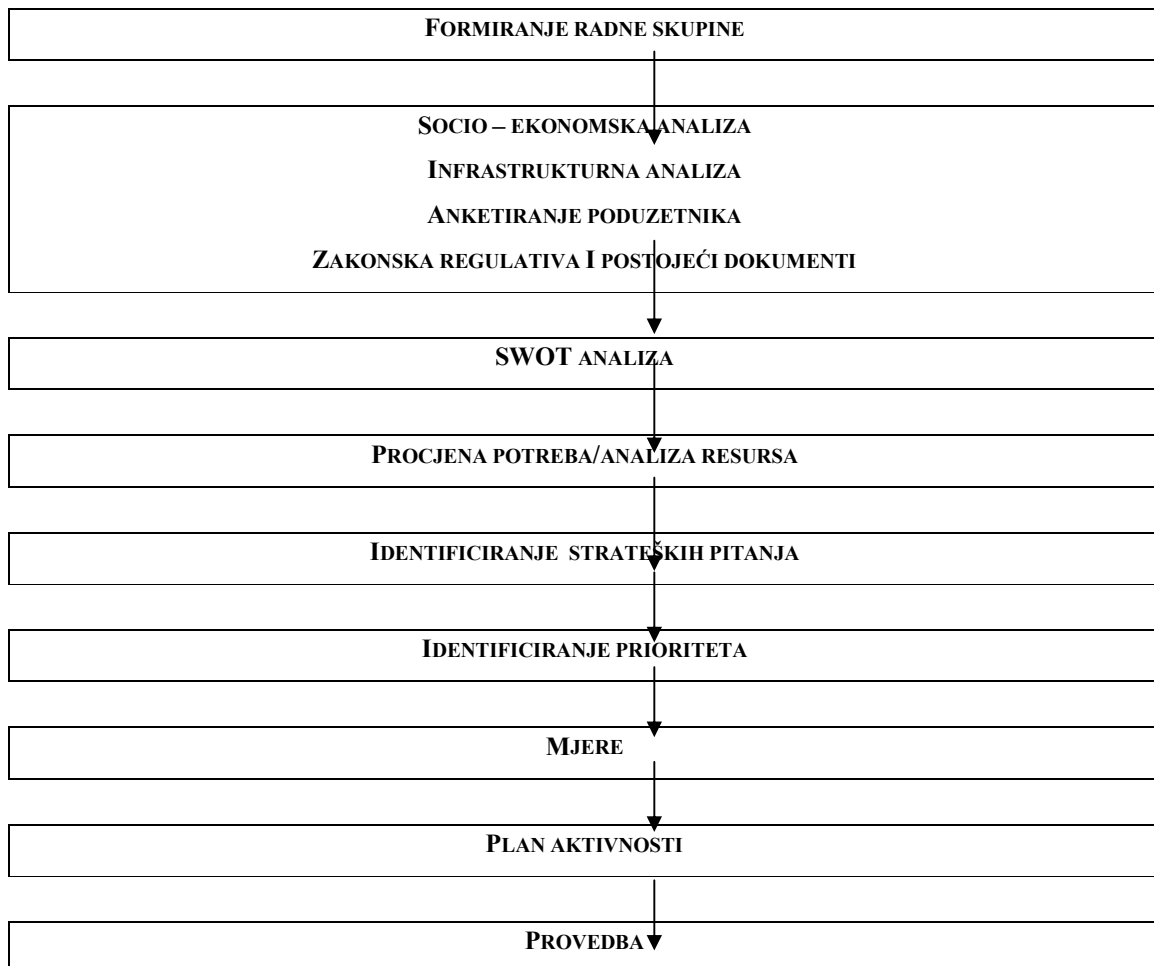
Imena članova radne skupine koji su višekratno i/ili kontinuirano sudjelovali na radnim sastancima (u prilogu). Ovom prilikom se zahvaljujemo svima koji su prepoznali važnost međusektorske i međuopćinske suradnje na izradi Strateškog plana gospodarskog razvoja otoka Ugljana i Pašmana.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

1.0. PROCES STRATEŠKOG PLANIRANJA

Demokratska decentralizacija i potreba da se uskladi domaće zakonodavstvo na svim razinama upravljanja zahtijevaju aktivan pristup, karakteristično drukčiji od postojećih načina odlučivanja na lokalnoj i regionalnoj razini.

Prijelaz u tržišno gospodarstvo podrazumijeva veću odgovornost lokalne samouprave u aktivnostima koje podupiru razvoj lokalnoga gospodarstva. Novo gospodarsko i političko okruženje znači da lokalna uprava ima veću odgovornost za, prije svega, gospodarsko blagostanje svoga stanovništva, što se može postići samo razvijanjem cijeloga niza nepostojećih veza potrebnih za cjelovito razvijeno društvo.

Shematski prikaz procesa strateškog planiranja gospodarskog razvoja

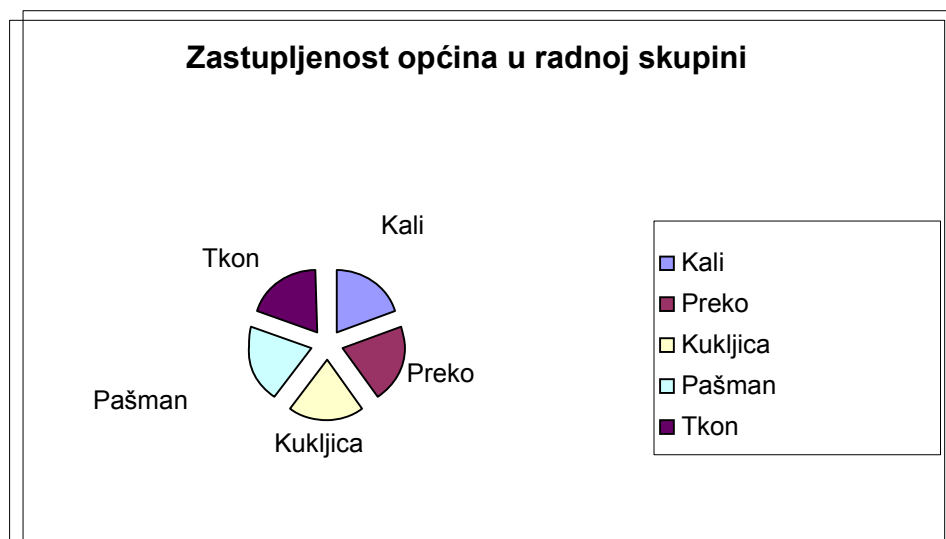

Radna skupina/ lokalno partnerstvo

Lokalno partnerstvo, nazvano Radna skupina složilo se da strategijskom planiranju valja pristupiti u skladu s načelom «od dna prema vrhu», utemeljenom na posebnostima ciljnoga područja. Sudjelovanje u procesu odlučivanja lokalne zajednice doprinosi boljem razumijevanju procesa strateškog planiranja, veću odgovornost kao i osjećaj vlasništva same zajednice za usvojeni dokument. Nastali strateški plan, ocrta stavove, mišljenja i odluke koje je donijela Radna skupina u procesu planiranja.

Razvoj zajednice prema načelima uključivanja, jednakosti te ravnopravnosti ohrabruje opće sudjelovanje, s posebnom pozornošću upućenom marginaliziranim ili izoliranim osobama. Samo aktivno sudjelovanje širokoga spektra osoba omogućuje kako prepoznavanje potreba pojedinaca i pojedinki te grupa, tako i poduzimanje mjera radi njihovoga zadovoljenja. Da bi se to postiglo, valja prepoznati i ukloniti prepreke koje stvaraju izolaciju bilo jedinki ili pojedinog sektora od cjelokupne zajednice.

Formiranje radne skupine

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Svaka općina dužna je sudjelovati s najmanje jednim predstavnikom svakoga od sektora (javni – predstavnici općine i komunalnih poduzeća, poslovnog – poduzeća, obrta i zadruga, kao i civilnog sektora – udruga i grupa građana). Održano je 16 radnih sastanaka svaki u trajanju od 3 h, kao i dvije ekološke akcije čišćenja otpada odbačenog u luku u Kalima i čišćenje tvrđave Sv. Mihovila, kao model za pokretanje procesa mobilizacije lokalnog stanovništva.

Uloga lokalnoga partnerstva

- Izrada vizije
- Procjena potreba područja
- Određivanje prioriteta, mjera i akcija
- Izrada strateškog plana
- Mobilizacija lokalne zajednice
- Pripreme za usvajanje Plana na općinskim vijećima
- Pripreme za provedbu Plana

Radna skupina pripremila je, u skladu sa zadanom metodologijom, viziju ciljnoga područja, koja je poslužila kao vodilja strateškoga plana lokalnog razvitka.

Proces strateškoga planiranja počinje analizom trenutnoga socijalnog i gospodarskog stanja te stanja okoliša na ciljnom području.

Na temelju SWOT analize, statističkih podataka, analize resursa te vlastitom stručnošću, utvrđena su strateška pitanja koje bi mogle utjecati na budućnost i postigla sporazum oko četiri ključna strateška pitanja na koje se valja usredotočiti tijekom procesa strateškoga planiranja.

Izbor prioriteta vjerojatno je najkritičniji i najteži dio strateškoga planiranja. Za obavljanje toga zadatka, Radna skupina je podijeljena u 4 radne pod-grupe. Podgrupe su razmotrile strateška pitanja proizašla iz rasprava radnih grupa. Najprije se raspravljalo o mogućnosti

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

utjecaja na te teme; o tomu jesu li raspoloživa sredstva i rokovi dostatni da bi se na temama moglo raditi; postoje li i drugi ključni problemi koje prethodno valja riješiti; na koji način te teme utječu na širu zajednicu i uolikoj mjeri. Osim toga, bilo je primjedbi o mogućim rješenjima problema.

Radna skupina još jednom je podijeljena u podgrupe, prema odabranim prioritetima. Primjenjujući problemsku analizu i «stablo ciljeva», podgrupe su izradile plan aktivnosti (akcijski plan) za pojedinačne inicijative, ostvarive tijekom sljedećih 4 godina, da bi se viziju budućnosti učinilo stvarnom. Detaljni akcijski planovi, navedeni u prilogu, jezgra su strateškog plana lokalnog razvoja, predstavljajući polaznu osnovu za pripremu I izradu projekata za predpristupne I druge fondove dostupne JLS. Plan pokriva razdoblje 2006-2010.

Svaki detaljni plan aktivnosti može (i treba) biti podvrgnut dodatnoj raščlambi nakon što se počne provoditi, ovisno o tekućoj situaciji. Zbog toga je Plan vrlo fleksibilan i dopušta brzo prilagođavanje novonastalim okolnostima.

Članovi i članice Radne skupine naučili su rabiti matricu logičkog okvira (Logframe) kao instrument za procjenjivanje logike plana te mjerenje potrebnih sredstava i očekivanih uspjeha. Za svako prioritetno pitanje izradili su matricu logičkog okvira.

Nakon što je Strateški plan lokalnoga razvoja završen, dan je na uvid stanovništvu, koje je tako dobilo priliku iznijeti svoje primjedbe. Plan je prije svega izrađen za zajednicu te je za nju i razvijen. Da bi se promoviralo njegovu provedbu, dostavljen je općinskim vijećima.

Da bi se Plan uspješno provodio, bit će potrebno osnovati radnu grupu, nadležnu za provođenje, praćenje i osuvremenjavanje zadaća (aktivnosti). Uključivanje stručnih i važnih osoba iz lokalne zajednice dodatno će pridonijeti uspjehu Plana.

2.0. VIZIJA

Vizija opisuje gospodarsku budućnost kakvu bismo željeli svome području. To je iskazani cilj strateškog plana gospodarskog razvitka, a na osnovi njega donose se odluke u tijeku izrade plana. Izjava o viziji opisuje kako bi naše općine izgledale za 5 ili 10 godina kao rezultat uspješnoga gospodarskog razvoja.

Viziju je izradila Radna grupa, a glasi:

Otoci Ugljan i Pašman su ekološki očuvana mikroregija čvrstom vezom povezana s kopnom, gdje ugodno i kvalitetno živi stanovništvo od ribarstva, te autohtone turističko-ugostiteljske ponude zasnovane na domaćim gastronomskim specijalitetima.

Zaštićena je kulturna baština u sklopu urbanistički riješenih naselja, a mlado stanovništvo je zaposleno i brojno.

3.0. SAŽETAK OSNOVNE ANALIZE

Metodologija

Prema Agendi 21, održivi razvoj područja podrazumijeva uravnoteženi razvoj tri stupa zajednice. Prvi je stup okoliš – što uključuje sve elemente izgrađene i prirodne baštine kao i komunalnu infrastrukturu. Drugi stup – gospodarstvo – obuhvaća poslovnu sferu, infrastrukturu što je podupire, institucionalne i regulativne okvire. Treći je stup društvena infrastruktura i društveni kapital, što uključuje društvene usluge, javne i građanske udruge, mreže, partnerstva i društveno međudjelovanje te povjerenje i otvoreni dijalog koji je temelj za pozitivne stavove i otvoreno društvo.

Pokazatelji (indikator) koji se rabe u procjenjivanju trenutnoga stanja u odnosu na ta tri stupa na ciljnom području uglavnom su uobičajeni. Pokazatelji su objašnjeni na početku svakoga poglavlja Analize. Ona počinje opisom prirodnih i zemljopisnih obilježja, a nastavlja se prikazom stanovništva, gospodarstva te društvene infrastrukture i društvenoga kapitala.

Indikator je reprezentativna vrijednost nekog promatranog slučaja koji kvantificira informaciju agregiranjem različitih, diskretnih i periodičkih mjerenja u jednu numerički reprezentativnu veličinu. Rezultat je izvedena informacija.

- Okoliš

Otoci Ugljan i Pašman administrativno pripadaju Zadarskoj županiji, mostom su povezani u jednu cjelinu od 1973. godine iznad prolaza Ždrelac koji je jedini direktni plovni pravac za izlazak iz voda Zadarskog kanala u Srednji kanal i dalje prema vanjskim otocima i otvorenom moru. Most Ugljan – Pašman je izgrađen kao dio projekta povezivanja otoka Pašmana s kopnom koji nikad nije u cjelosti proveden.

Osnovna geografska obilježja ugljansko-pašmanske skupine otoka prikazana su u tabeli 1.

Tabela 1. Geografski podaci

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Otok	Površina u km ²	Duljina obalne linije	Najveća visina u m	Broj naselja
Ugljan	51,85	68,2	Šćah 286	7
Pašman	63,64	65,3	Bokolj 274	8

(Izvor: Dragić, 2002, Stanovništvo na zadarskim otocima, Zadar)

Za ove otoke se kaže da je to klima masline, jer je ugodna sa suhim vrućim ljetom, blagom kišovitom zimom, te velikim brojem sunčanih dana, koje su karakteristike mediteranske odnosno suptropske klime.

Od vjetrova zimi dominira sjeverni vjetar – bura kojoj su izložena sva naselja na oba otoka, a maestral ljeti, ublažavajući visoke ljetne temperature. Južna obala oba otoka je nenaseljena, ima blažu klimu, izloženija je južnim vjetrovima.

Biološka i krajobrazna osebujnost područja očituje se u različitosti biljnih i životinjskih vrsta, njihovih zajednica i staništa.

Vegetacija na oba otoka se razvila sukladno geoklimatskim uvjetima, raznovrsno obzirom na izloženost sunčanim ili zasjenjenim padinama, dostupnosti vode i tisućljetnim utjecajem čovjeka. Šume su na otoku rijetke, a u postojećim prevladava hrast crnika i alepski bor.

Fauna Otoka Ugljana i Pašmana osim alohtonih vrsta i domaćih životinja nema veliku raznolikost. Prevladavaju sitna divljač i to zec, fazan, zatim ptice pjevice te veliki broj tek nekoliko vrsta gmazova (gušterice, poskoci, macaklini). Podmorska fauna ovisno o vrsti dna je bogata i raznovrsna, na pješčanim, osunčanim lokalitetima obitavaju losture i kunjke, izraženo je bogatstvo pridnenih vrsta bijele ribe i gruga, kao i migracijske vrste plavih riba (srdela, tuna, inčuna, i drugih).

Nema izraženim prirodnih vodotokova na otoku Ugljanu osim malog izvora kod mjesta Sutomišćica, dok su zabilježeni nerijetki izvori slatke vode na morskom dnu. Otok

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Pašman, s druge strane ima veliko bogatstvo prirodnih izvora vode koji su tisućljećima osiguravali intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju stanovništvu.

Fizikalne karakteristike morske vode i struja su uglavnom istih osobina kao i glavna uzlazna struja koja iz Mediterana duž istočne obale Jadrana teče u pravcu sjevera, zaokreće se kod istarskog poluotoka i vraća se niz zapadnu (talijansku) obalu Jadrana. Iz toga proizlazi da je prosječna godišnja temperatura mora 16,2°C (od kojih je najniža prosječna mjesečna temperatura izmjerena u veljači 10,8°C, dok je najveća zabilježena u kolovozu s prosjekom od 22,7°C). Prosječna slanost ovog dijela mora iznosi 38 promila.

Visina plime i oseke ne prelazi 1 m i stoga ne utječe značajno na gospodarstvo.

Analiza Zavoda za javno zdravstvo zadarske županije pokazuje na plažama visoku sanitarnu čistoću mora za kupanje, obzirom na broj koliformnih bakterija koje se uzorkuju uz morske vode.

Postoji opasnost onečišćenja mora u lukama i lučicama uljima i drugim organskim tvarima koje bivaju ispuštene iz sportskih i gospodarskih plovila. Zakon zabranjuje hotimično ispuštanje onečišćenja u more (kruti ili tekući otpad). Uzorkovanje morske vode u marinama i sportskim lukama na onečišćenja se ne provodi redovito.

Postaja za mjerenje kakvoće zraka nalazi se u Zadru nasuprot otoka Ugljan i Pašman i pokazuje na visoku kakvoću zraka s minimalno onečišćenja dušikovim, sumpornim i drugim oksidima i plinovima koji se redovito analiziraju.

Na vapnenačkim tlima prevladava crvenica koja zbog niskog sadržaja humusa nije pogodna za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju bez snažne podrške, po okoliš i po zdravlje potrošača, štetnih agrokemikalija. Činjenica je da zbog deagrarizacije i deruralizacije poljoprivredne površine u najvećem broju leže neiskorištene/zapuštene čime su ispunile uvjete za ekološku poljoprivrednu proizvodnju.

Pritisци na okoliš

Iako predstavlja jedno od najvrijednijih i najosjetljivijih dijelova RH, Jadransko more s otocima i oobalnim područjem izloženo je brojnim negativnim utjecajima izazvanim ljudskim djelatnostima. Najizraženiji problemi koji utječu na stanje okoliša su:

- prljave industrije
- neprihvatljiva odlagališta otpada za kontrolirano odlaganje i zbrinjavanje te daljnu preradu otpada
- neregulirana urbanizacija koja je rezultirala bespravnom gradnjom
- kočarenje, a posebice ne selektivni izlov morskih organizama
- kavezni uzgoj morskih organizama na neprikladnim lokacijama
- zagađenje podzemnih voda procjednim vodama iz odlagališta otpada, nekvalitetnih septičkih jama i kemikalijama iz industrije
- izgradnjom prometnica, dalekovoda, radarskih sustava i luka i lučica došlo je do poremećaja u ekosustavima, pa čak i do potpunog nestanka pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (primjer *Posidonia oceanica* u morskom ekosustavu i slično).

Nema pokazatelja razvijenih za definiranje pritiska na okoliš za područje ovih pet općina.

Povijest otoka

Mediteran kao kolijevka civilizacije predstavlja prebogatu riznicu s obilježjima brojnih kulturnih, socijalnih i ekonomskih mijena tijekom stoljeća koje su ostavile traga na Ugljanu i Pašmanu kao i na cijeloj dalmatinskoj obali. Oba otoka su naseljena još od ranih vremena ljudske povijesti, za što postoje brojni arheološki nalazi. Danas su vidljivi od većih nalazišta Muline, Sv. Mihovil, Čeljanak i drugi na otoku Ugljanu, te samostan Čokovac u Kraju u općini Tkon. Ostali lokaliteti koji datiraju iz doba neolita, liburnskih i rimskih dana, (vidjeti tabelu 2.) nisu zaštićeni, obilježeni, o njima se ne vodi briga, nisu lako dostupni javnosti, najčešće su zarasli u makiju i garig.

Fluktuacije stanovništva kroz stoljeća bile su česte i velike, tako da se obzirom na pojavu ratova, gladi, suša, bolesti ili sličnog stanovništvo raseljavalo ili doseljavalo na ciljno područje.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Sažetak

Obalno područje RH kao područje izrazite geografske i biološke raznolikosti, s vrlo značajnim potencijalima za kvalitetan razvoj zahtijeva razumno planiranje i upravljanje. Praćenje stanja okoliša, prilagođavanje i dogradnja sustava zaštite okoliša osnovni su čimbenici koji bi trebali pomoći u ostvarivanju koncepta održivog razvoja koji bi trebao voditi ka gospodarskom napretku i socijalnom boljitku uz istovremeno održavanje ravnoteže u okolišu. Otoci Ugljan i Pašman postali su suburbano područje Zadra ekološki nezagađeno, s očuvanom biološkom raznolikošću.

Društveni i gospodarski razvoj i socijalni interesi ne smiju ugrožavati postojeća prirodna bogatstva, već u njihovoj zaštiti i upravljanju njima treba tražiti siguran put k održivom razvoju cijelog područja.

Očuvanje i unaprijeđenje kakvoće mora, voda, zraka i tla, uz održavanje biološke raznolikosti, trebaju postati dugoročni ciljevi – a njih je moguće ostvariti integriranjem zaštite okoliša u sve sektore koji djeluju na okoliš ili od okoliša žive. Premalo je zaštićenih područja, a investiranja u zaštitu okoliša je nedovoljno.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

- Stanovništvo

Stanovništvo

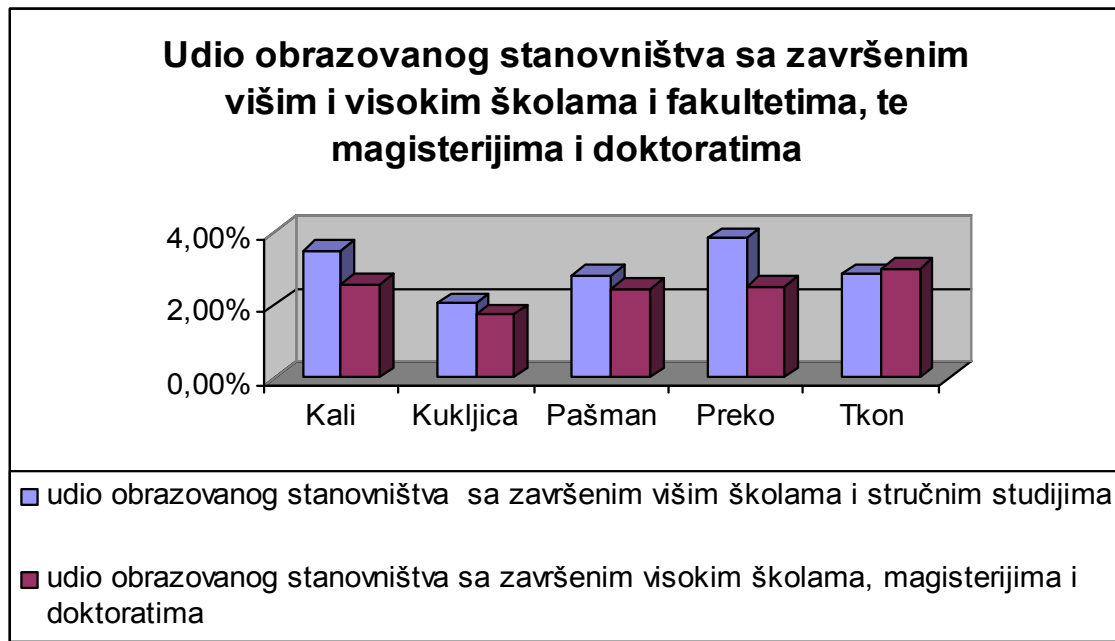
Stanovništvo Ugljana i Pašmana ima trend opadanja u zadnjih 50 godina, a stanje prema Popisu stanovništva 2001. je prikazano u tabeli br.2.

Tabela br. 2. Demografski podaci po općinama ciljnog područja

	Površina km2	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti	Index starenja	Prosječna starost	Radni kontigent (ž.15-59, m.15-64)	Broj nezaposlenih osoba na dan 31.12.2004.
Ugljan Pašman	135	9.171	83,7	159,4	44,08	5156	368
Kali	9,4	1731	184	114,7	41,2	1047	73
Kukljica	6,78	650	96	213,9	47,6	368	31
Pašman	49	2.004	41	130,8	43,1	1104	82
Preko	55	3.871	70	222,5	47,3	2216	152
Tkon	15	707	47	115,1	41,2	421	30

Izvor: DZS, Popis 2001.

Stupanj naobrazbe

Grafički prikaz br.1. Udio visoko i više obrazovanog stanovništva po općinama

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

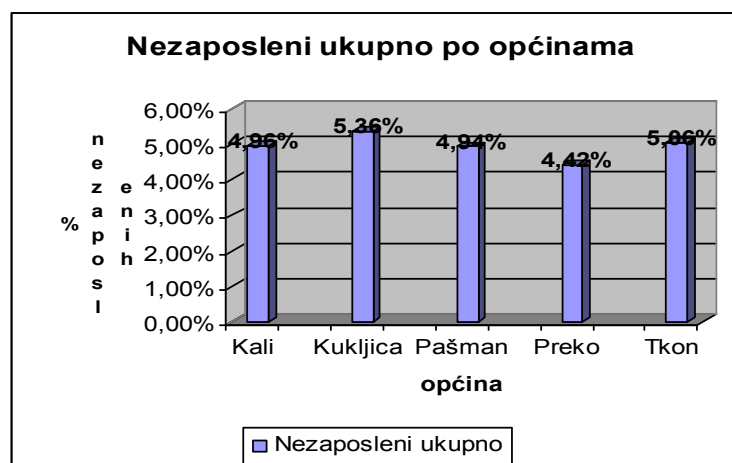
Obrazovanost stanovništva je ključni pokretač gospodarskog razvoja. Na grafičkom prikazu br. 1 uspoređeni su podaci o postotku od ukupnog stanovništva visoko i više obrazovanih stanovnika. Tako najslabiju vrijednost ima općina Pašman s manje od 2%, a najviša je u općini Preko s nešto manje od 4%. Prosjek RH je cca 7,8 % više i visoko obrazovanog stanovništva – što predstavlja nizak prosjek u europskim razmjerima. Premda je uobičajena formula gospodarskog razvoja, kao i brzog i kontinuiranog gospodarskog rasta kombinacija obrazovanosti (visoke i više) i radnog iskustva, općina Kali svojim rezultatima ukazuje na činjenicu da je ipak iskustvo i stručno znanje ispred obrazovanja.

U tabeli br. 3. je dan pregled nezaposlenih s većinskim obrazovnim skupinama po općinama.

Tabela 3. Pregled nezaposlenih osoba prema općini stanovanja na dan 31.12.2004. (dio)

	% u uk.nezaposl. s os.šk.	% u uk.nez. 3 god. obrazovanih	% u uk.nez. 4 god. obrazovanih
Kali	16,44%	46,58%	27,40%
Kukljica	41,94%	51,61%	6,45%
Pašman	21,95%	50,00%	19,51%
Preko	25,00%	40,13%	23,68%
Tkon	30,00%	50,00%	10,00%

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područna služba Zadar

Grafički prikaz br.2. Stopa nezaposlenosti

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, 31.12.2004.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Premda je nezaposlenost u zadarskoj županiji prilično visoka (21,1 %), podaci za općine ciljnog područja obzirom na broj osoba koje su registrirane na Zavodu za zapošljavanje zadarske županije u odnosu na aktivno stanovništvo izražavaju niske vrijednosti (od 4,42% u općini Preko do 5,35% u općini Kukljica). Službeni podaci i stvarno stanje često su u neskladu zbog prikrivene nezaposlenosti unutar sektora poljoprivrede, rada na crno, povremenog rada, ili osobe možda nisu aktivni tražitelji posla.

U svakom slučaju, nezaposlenost ciljnog područja prati isti trend kao i u cijeloj županiji, a to je smanjivanje broja nezaposlenih u razdoblju 2000. godine do 2005.

Nezaposlenost žena izražava trend u gospodarstvu potražnje za dominantno muškim zanimanjima/radnim mjestima, dok su žene većinom sa završenom četverogodišnjom školom, a zbog nezaposlenosti su domaćice u svojim obiteljima.

Sažetak

Naseljenost ciljnog područja je u trendu opadanja. Starosna struktura zbog raseljavanja je sve veća, znatno iznad županijskog prosjeka. Gustoća stanovnika razlikuje se po općinama, male općine, male površine imaju visoku gustoću naseljenosti koja prelazi okvire održivog razvoja ruralnog područja, već se treba razvijati u skladu sa smjernicama u urbani razvoj. Obrazovanost je uglavnom slična u svih pet općina, dominiraju zanimanja sa završenom trogodišnjom srednjom školom, a potom s četverogodišnjom. Nezaposlenost prati trend obrazovanosti, tako da je najveći postotak nezaposlenih upravo u radničkim zanimanjima sa završenim trogodišnjim obrazovanjem, a potom četverogodišnjim. U nezaposlenima izrazito visok udio čine žene – čak do 80 % u općini Kali. U općinama koje imaju razvijeniji turizam od ribarstva, udio ženske nezaposlenosti je znatno niži. Dohodak po stanovniku varira, zbog nedostatka pouzdanih podataka nisu izloženi, premda je evidentno da je najveći u općini Kali.

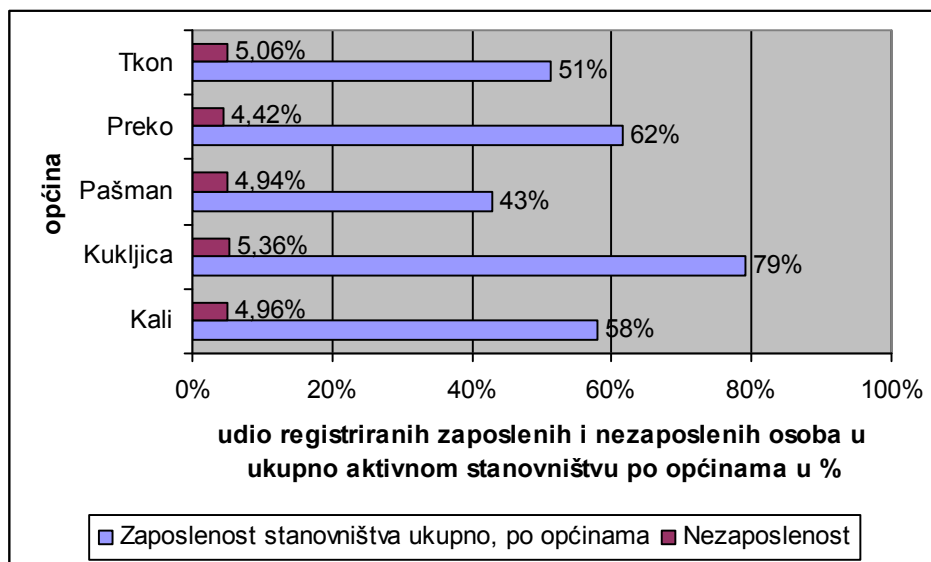
**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

- Gospodarstvo

Radna snaga (zaposlenost)

Obzirom na ukupno raspoloživu radnu snagu po općinama (radni kontingent) udio zaposlenih izložen je na grafičkom prikazu br. 3. Najveću registriranu zaposlenost prilikom Popisa stanovništva 2001. godine bilježi općina Kukljica (79%), a najnižu općina Pašman (43%). Prikazana je i stopa nezaposlenosti radi usporedbe. Razlika između oba izložena postotka predstavlja radno sposobno stanovništvo koje ne donosi prihod, za pretpostaviti je da se radi o uzdržavanim članovima obitelji, kao i o osobama koje rade povremeno ili na crno.

Stoga se može zaključiti da približno 52% stanovništva općine Pašman nemaju vlastite prihode, premda je registrirana stopa nezaposlenosti prilično niska (4,94%). Za općinu Tkon uzdržavano stanovništvo je cca 44% radnog kontigenta, 37% u općini Kali, 33,5% u općini Preko i 15,5% u općini Kukljica.

Grafički prikaz br.3. Zaposlenost stanovništva

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Poljoprivreda, lov, šumarstvo

Prema podacima DZS iz Popisa poljoprivrede 2003. godine u općinama ciljnog područja poljoprivrednima se izrazilo ukupno 1461 kućanstvo. Prosječna veličina parcele varira u rasponu od 534 m² u općini Kali do 1206 m² u općini Kukljica. Prosječna veličina parcele po kućanstvu kreće se od 0.23 ha u općini Preko do 0.57 ha u općini Pašman.

Tabela br.4. Kućanstva i poljoprivredno zemljište

Područje	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta (ha)	Korišteno poljoprivredno zemljište (ha)	Ostalo (ha)	Broj parcela	Prosječna veličina parcele (m ²)	Prosječna veličina korištenog zemljišta po kućanstvu (ha)
Županija	14392	27103	18987	8115	79376	3414,51	1,32
Ciljno područje	1461	912,61	511,14	401,47	11505	793,23	0,35
Kali	346	128,48	82,61	45,87	2403	534,67	0,24
Kukljica	55	23,76	13,16	10,6	197	1206,09	0,24
Pašman	478	459,72	271,46	188,26	5262	873,66	0,57
Preko	458	211,16	103,2	107,96	2632	802,28	0,23
Tkon	124	89,49	40,71	48,78	1011	885,16	0,33

Sažetak

Poljoprivredna proizvodnja na otocima općenito je vrlo otežana zbog usitnjenosti parcela, njihovoj raspršenosti, teško pristupačnom terenu koji onemogućava uporabu strojeva i uređaja, kao i transport proizvoda. Drugi razlog zapuštenosti poljoprivredne proizvodnje na otocima je nedostatak stanovništva, stoga je preostala takva poljoprivredna proizvodnja koja trpi povremenu brigu – vikendom. Razina obrazovanosti poljoprivrednog stanovništva je niska, starosna dob visoka, a otvorenost prema usvajanju novih znanja i vještina nedovoljna, posebice iz razloga jer današnji proizvođač nema povjerenja u upravljačke strukture (lokalne, regionalne, državne). Između ostalog prevladava i nesklonost prema udruživanju u zadruge ili druge oblike gospodarskog interesnog udruživanja.

Marikultura i ribarstvo

Ribarstvo

Zakonodavni okvir ribarstva u RH obuhvaća djelatnosti ulova i uzgoja ribe u morskoj i slatkoj vodi, Temeljni propisi su: Zakon o morskom ribarstvu (NN 46/97) i Zakon o slatkovodnom ribarstvu (NN 106/01), koje nadopunjava niz podzakonskih akata - pravilnika i naredbi.

Zakon o morskom ribarstvu donosi osnovne odredbe vezane za obavljanje djelatnosti gospodarskog, malog i športsko-rekreacijskog ribolova, uvjete izdavanja dozvola i povlastica za obavljanje ribolova i uzgoja, te kaznene odredbe za prekršaje pojedinih dijelova Zakona.

Prema ovom Zakonu gospodarski je ribolov djelatnost lova i sakupljanja zbog stjecanja dobiti, mali ribolov je lov riba i drugih morskih organizama za osobne potrebe dok je rekreacijsko-športski ribolov aktivnost u svrhu športa i rekreacije. Gospodarskim se ribolovom u ribolovnom moru Republike Hrvatske mogu baviti fizičke i pravne osobe na temelju povlastice za gospodarski ribolov.

Tek u zadnjih 10-ak godina ribarstvo doživljava promjene slobodnim uvozom odsluženih plovila, ribarska flota je višestruko povećana. Znanstvenici tvrde da zbog prevelikog broja ribolovnih dozvola za ulov pojedinih vrsta morskih organizama, stanje ribljeg fonda je ugroženo, te da su pojedine vrste čak prelovljene (pridnene vrste).

Morsko ribarstvo se obavlja na 34.000 km² teritorijalnog mora i u Zaštićenoj ekološko-ribolovnoj zoni na 25.207 km².

Ulov sitne plave ribe nije zakonom ograničen, resursi su prema znanstvenim istraživanjima „obnovljivi i gotovo neiscrpnii“.

Broj ribarskih brodova sa sjedištem u općinama Ugljan i Pašman je 79, od toga najviše je registriranih u općini Kali (40). Prosječni godišnji ulov ribara općine Kali je cca 8000 tona sitne plave ribe.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Marikultura

Tvrtka Cenmar iz Lamjane i ribari općine Kali su prvi na Mediteranu uveli kavezni uzgoj bijele ribe, a od nedavno i tuna koji su dominantno izvoznici i zapošljavaju veliki broj radne snage. Godišnje se uzgoji i proda do 90 tona bluefin tuna i 1500 tona brancina.

Marikultura je najveća izvozna grana županije, a tvrtka Kali tuna iz općine Kali je na drugom mjestu po izvozu u županiji. Ostale tvrtke koje se bave uzgojem dobro su pozicionirane na tržištu visokim kvalitetom proizvoda, koji se uglavno izvoze u Italiju, a veliku konkurenciju čine niže cijene i kvaliteta sjeverno-afričkih uzgajališta.

Prerada

Na području pet općina Ugljana i Pašmana tradicionalan je način prerade sitne plave ribe soljenjem. Samo su dva poslovna subjekta registrirana (Ribarska zadruga Sloga i Ribarsko –prerađivački obrt ŠIŠ-MAR iz Kali) koji se bave soljenjem inčuna i njihovom prodajom na tržištu.

Sažetak

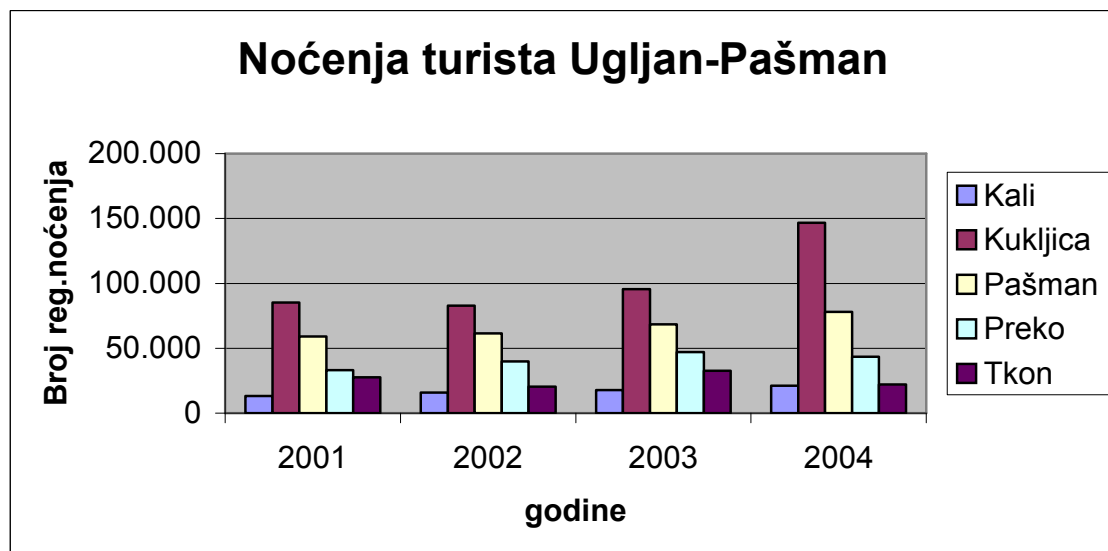
Ribarstvo je grana koja je tradicionalno bila dominantan izvor prihoda stanovništvu općina Kali, Kukljica i Tkon zbog nedovoljno poljoprivrednih površina na otoku, za razliku od općina Pašman i Preko. Danas ribarstvo i marikultura zapošljavaju najveći broj stanovnika u općini Kali, ostvaruju najveći prihod i imaju trend porasta proizvodnje u smislu prerade i konfekcioniranja. Budućnost ribarstva RH, pa tako i stanovništva ciljnog područja leži u oplemenjivanju ribe i plodova mora preradom, posebice, nakon ulaska RH u EU. Marikultura kao intenzivni tip proizvodnje može ozbiljno ugroziti ravnotežu flore i faune morskog ekosustava, stoga se preporuča strogo poštivanje studije utjecaja na okoliš i to odredbi o hranidbi i preseljenju lokacija za uzgoj kako bi se morski ekološki susav oporavio od pritiska i vratio u prvobitno stanje. Prerada ribe soljenjem skriveni je izvor prihoda za brojne otočne obitelji.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Turizam

Turizam je dominantna djelatnost općine Kukljica kao što je i vidljivo iz broja ostvarenih posjeta i noćenja gostiju. Praćenjem broja dolazaka gostiju po godinama i po općinama trend dolazaka na ciljnom području je u porastu. Vodeću poziciju ostvaruje općina Kukljica, slijede Pašman, potom Preko i Tkon, dok Kali bilježi najslabije rezultate, premda s uzlaznim trendom.

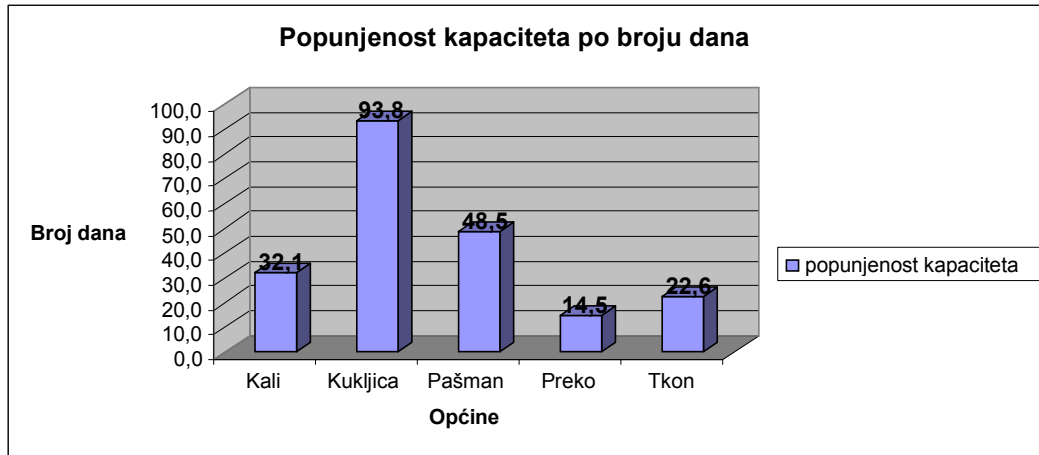

Grafički prikaz br. 4. Noćenja turista po godinama i po općinama, *izvor: TZ općina*

Najvećim dijelom zahvaljujući činjenici da smještajni kapaciteti općine Kukljica raspolažu s više od 700 kreveta koji su tijekom sezone popunjeni, zabilježen je najveći broj noćenja na ciljnom području i traži se krevet više.

Popunjenost kapaciteta jedan je od indikatora uspješnog ili manje uspješnog marketinga na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Prosječna vrijednost popunjenosti područja oba otoka iznosi cca 40 dana što je u skladu s nacionalnim trendom. Vrlo visoku popunjenost bilježi općina Kukljica čak 94 dana, dok općina Preko je najslabija s 15 dana godišnje. Usporedba popunjenosti po općinama dana je na grafičkom prikazu br. 5.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Grafički prikaz br. 5. Popunjenost kapaciteta - prosjek dana u 2004.

Očito je da apartmansko naselje Zelena punta, kao i Turistička zajednica općine osiguravaju

veliku popunjenost smještajnih kapaciteta dobrim marketingom. Nameće se zaključak da ostalim općinama nedostaje bolji marketing, jer primjerice općina Preko s hotelskim kapacitetima i brojnim privatnim iznajmljivačima, dvije turističke zajednice ne uspijeva podignuti prosječnu popunjenost soba i apartmana. Razlozi mogu biti i u tome da jedan dio iznajmljivača radi neprijavljeno, tako da je stvarna slika stanja nepoznata.

Sažetak

Obzirom na izvanredne karakteristike obalni prostor ima sve preduvjete za razvoj turizma. Turistička suprastruktura je vrlo značajna, ali će zahtijevati velika kapitalna ulaganja i stvaranje novog identiteta turističkog sektora, nasuprot dosadašnjem trendu stihijskog i nedovoljnog organiziranog i neodgovornog turizma. Obzirom na prepoznatljivu ekološku vrijednost oba otoka, primjenom pravilne strategije razvoja turizma, od sporedne ili usputne djelatnosti turizam bi mogao postati značajnim čimbenikom u dugoročnom razvoju područja kao najznačajnija gospodarska grana.

Veća pozornost treba biti usmjerena prema usklađivanju potreba i mogućnosti u turizmu s održivim razvojem područja. Svjetska turistička organizacija (World Tourist Organisation) preporuča turističkim destinacijama i podržava sljedeće razvojne prioritete:

- Kriterij održivosti;
- Sudjelovanje lokalnog stanovništva u procesima razvoja i upravljanja turističkim aktivnostima;
- Aktivniji nacionalni marketing u turizmu;
- Raznovrsnost turističkih proizvoda smještenih izvan „razvikanih“ destinacija;
- Smanjivanje sezonalnosti turizma (cjelogodišnji turizam);
- Podizanje razine kvalitete usluga u turizmu.

Dugoročno gledano, za područja koja su popunjena kapaciteta važno je pronaći ravnotežu između ekonomskih, socijalnih i okolišnih komponenti, stvarajući pri tome procjenu nosivog kapaciteta u turizmu.

Studija nosivog kapaciteta u turizmu do sada nije izrađena na ciljnom području, može se izraditi kao samostalni dokument ili kao sastavni dio strateškog plana razvoja turizma.

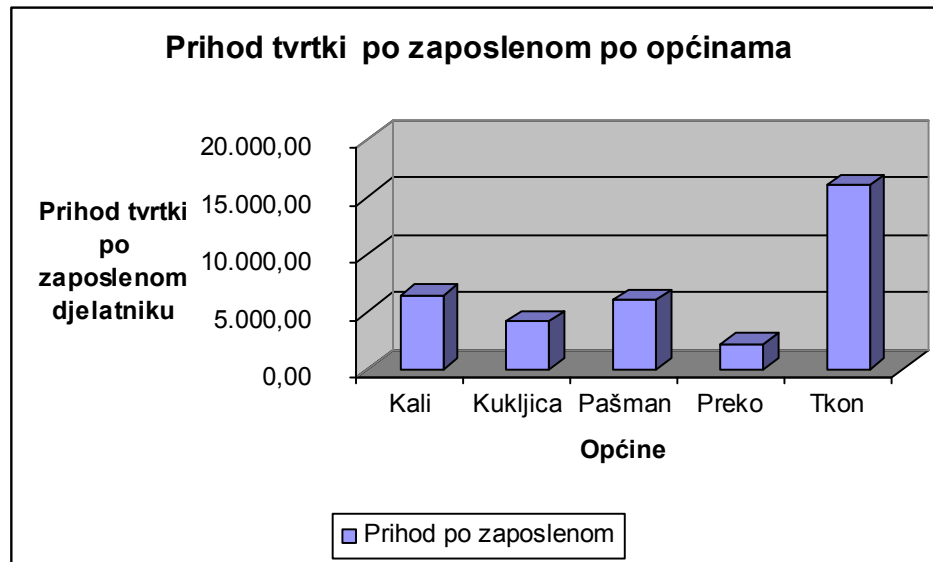
**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Poduzetništvo

Područje	Broj obrta sa sjedištem u općini		Broj tvrtki sa sjedištem u općini			Broj zadruga sa sjedištem u općini	
	2003	2004	2002	2003	2004	registrirane	aktivne
Ciljno područje	316	192	127	64	94	9	7
Kali	73	60	29	20	20	2	2
Kukljica	53	40	17	7	7	0	0
Pašman	72	19	26	10	29	3	2
Preko	89	57	33	18	32	3	2
Tkon	29	16	22	9	6	1	1

Tabela br.5. Poslovni subjekti sa sjedištem na ciljnom području, po općinama

Izvori: web stranice DZS, HGK, HOK, *Gospodarska kretanja*, 2005.

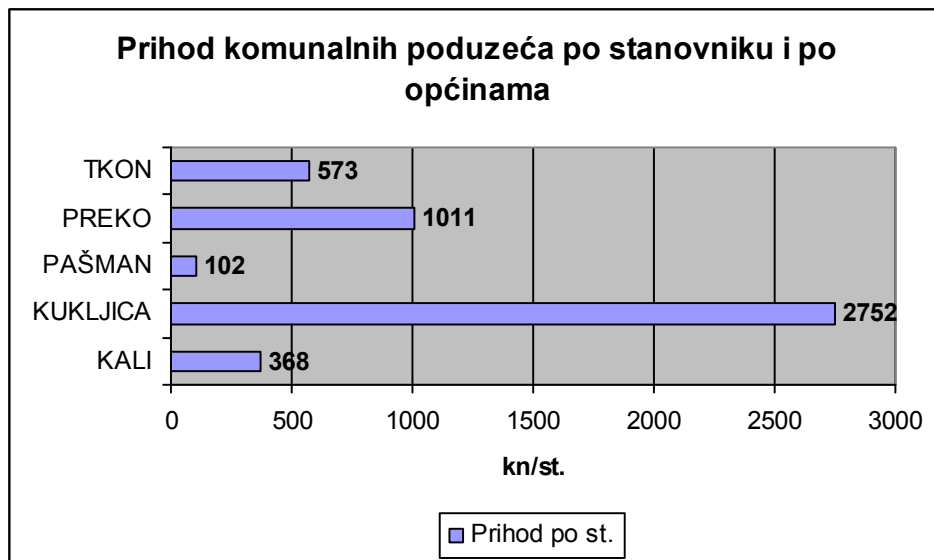

Grafički prikaz br.6. Prihod tvrtki po zaposlenom po općinama

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

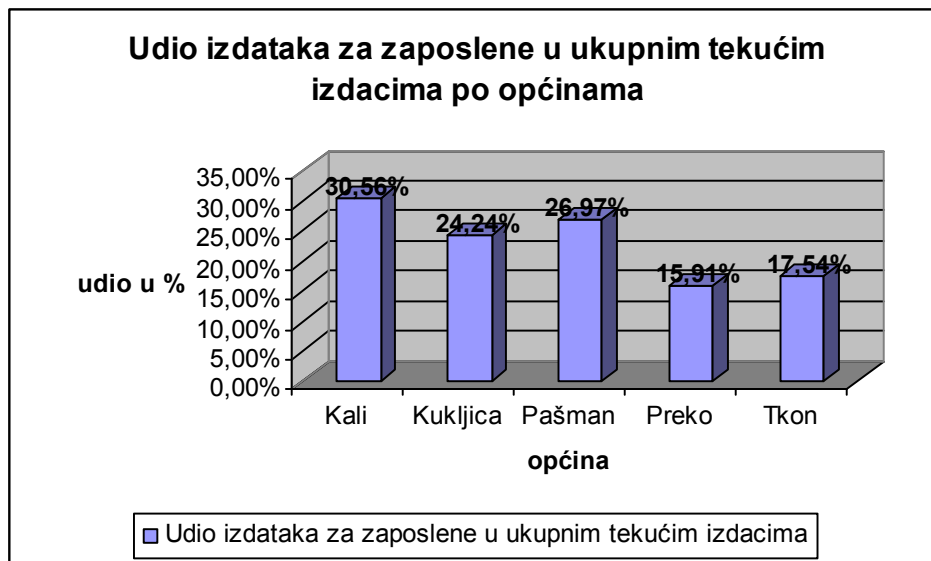
Grafički prikaz br. 20 prikazuje iznos ostvarenog prihoda tvrtki po ukupno zaposlenim osobama registriranim na području pojedinih općina. Dominira općina Tkon s cca 15000 kuna uprihođenih po zaposleniku. Prihod po zaposleniku značajan je pokazatelj važnosti investiranja u edukaciju zaposlenika, čiji se učinak potom može jednostavno izmjeriti.

Prema podacima dobivenim od općinskih komunalnih poduzeća istražen je prihod poduzeća po stanovniku pojedinačnih općina. Evidentno je da najveći prihod po stanovniku ostvaruje općina Kukljica (2752 kn)/godišnje, dok je najniži zabilježen u općini Pašman svega 102 kn/stanovniku. Iznosi za ostale općine nalaze se na grafičkom prikazu br. 6.

Grafički prikaz br. 7. Prihod komunalnih poduzeća po stanovniku i općinama u 2004.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

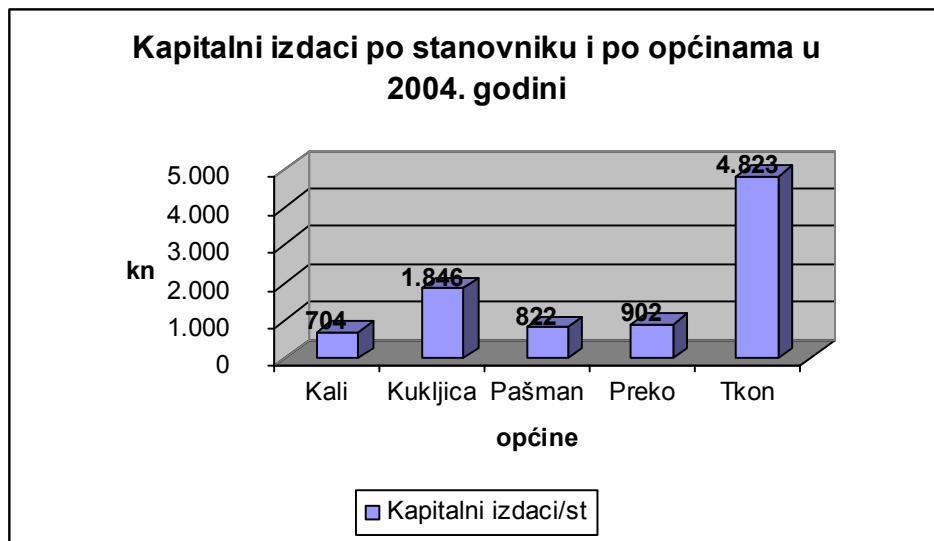

Grafički prikaz br.8. Izdaci za zaposlene po općinama, u 2004. *Izvor: općine*

Održivost jedinica lokalne samouprave imperativ je sveukupnog razvoja nekog područja. Jedan od indikatora održivosti je i udio izdataka za zaposlene. Iz grafičkog prikaza br. 8. može se vidjeti da općina Preko ima najmanja izdvajanja za zaposlene (15,91%), slijedi je općina Tkon sa 17, 54% a najviše općina Kali koja izdava 30,5% za plaće svojih djelatnika, dok su općine Kukljica s 24,24% i općina Pašman s 26,97%. Evidentno je da općine trebaju smanjiti udio izdvajanja za plaće zaposlenika, kako bi bile učinkovitije u upravljanju povjerenim područjem.

Kapitalna ulaganja su važan indikator razvoja svake općine, premda iznosi obično variraju iz godine u godinu ovisno o potrebama područja. Ulaganja po stanovniku indiciraju na sposobnost i spremnost lokalne samouprave da unaprijedi kvalitet življenja stanovnika svojeg područja. Grafički prikaz br. 9 daje usporedbu među općinama, najviše novca u 2004. godini u razvoj područja po stanovniku uložila je općina Tkon (4.840 kn/st.), a najmanje općina Kali (704 kn/st.).

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Grafički prikaz br. 9. Kapitalna ulaganja po stanovniku, 2004. *Izvor: općine*

Tabela br.6. Gospodarske grane – nositelji gospodarskog razvoja , po općinama

Općina	Djelatnosti					
	Poljoprivreda	Ribarstvo	Graditeljstvo	Turizam	Javne usluge i servisi	Servisne djelatnosti
Kali		***		**		*
Kukljica		*		***		**
Pašman	*	**		***		
Preko			**	***	*	
Tkon	*	**		***		

Za svaku od općina definirane su gospodarske djelatnosti koje mogu biti nositelji – pokretači gospodarskog razvoja.

Sažetak

Gospodarstvo je posljednjih 50-ak godina doživjelo preobražaj najprije iz poljodjelskog/ribarskog u industrijsko, a zatim u servisno gospodarstvo. Od 1990. godine došlo je do promjena u gospodarskim prilikama, RH je odlučila u skladu s najboljom praksom zemalja razvijenog svijeta prijeći sa socijalističkog na tržišno gospodarstvo. Pri tome su propale veće industrije koje su zapošljavale veliki broj radnika (brojni su radnici svakodnevno s otoka odlazili na posao na kopno), propale su zadruge koje su olakšavale poljoprivrednom stanovništvu egzistenciju na otoku. Za posljedicu ostao je veliki broj nezaposlenih, nedovoljno educiranih da se prilagode novim potrebama za radnom snagom na tržištu rada, kao i priličan broj „mladih“ umirovljenika u odnosu na radno stanovništvo. Stabiliziranje gospodarske situacije je na pomolu, ali zahtijeva aktivno učešće stanovnika u cjeloživotnom obrazovanju i profesionalnom usavršavanju kako bi se prilagođavali gospodarstvu koje se brzo mijenja i nema milosti prema prema pasivnim pojedincima.

- Društvo

Gospodarenje otpadom

Sigurno je jedan od najvećih problema obalnog područja, a posebice otoka, zbrinjavanje i gospodarenje otpadom. Na cijelom obalnom području ne postoji niti jedno prihvatljivo odlagalište za kontrolirano zbrinjavanje otpada, njegovu obradu i preradu. Većina odlagališta je stara između 20 - 40 godina i uglavnom su nastajala stihijski i neplanski. Osim službenih deponija koje nemaju uporabne dozvole postoji niz divljih deponija u blizini naselja, uz ceste na šumskim površinama, pa čak i na morskim hridima.

Značajan problem okolišu predstavljaju olupine koje vlasnik gomila na svom privatnom vlasništvu.

Procjedne vode najčešće odlaze u more i u podzemne vode.

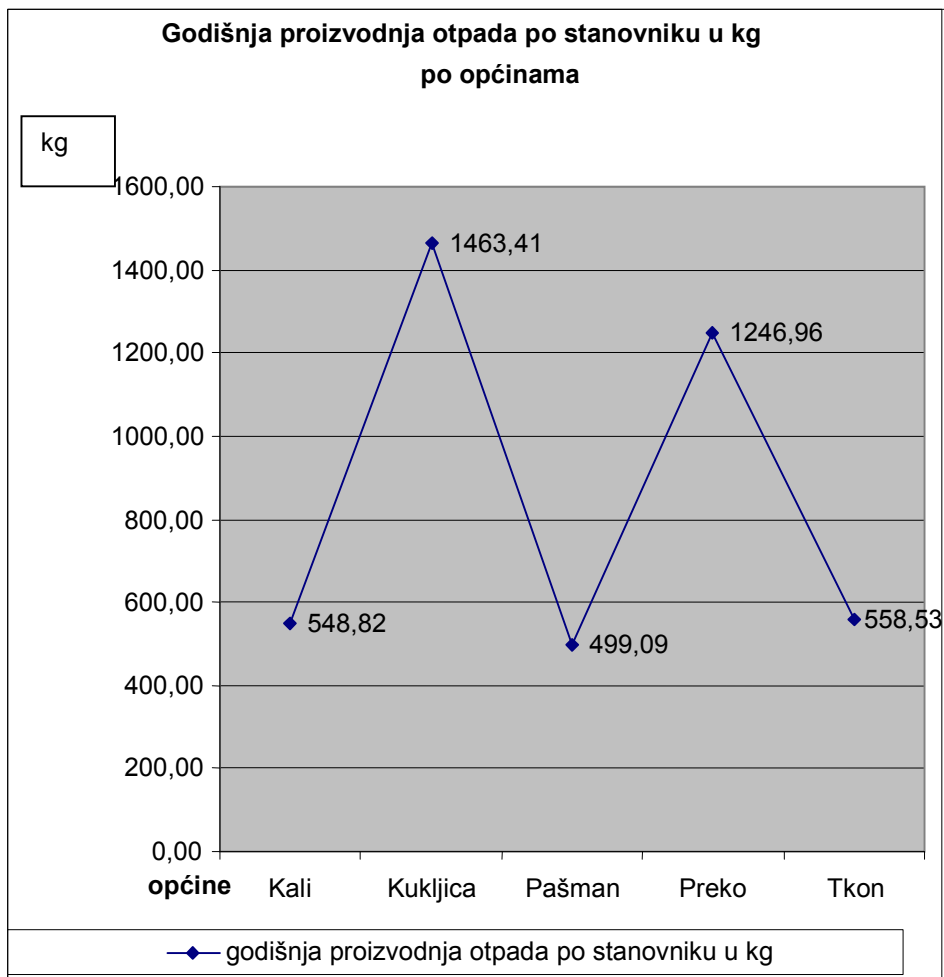
Premda Zadarska županija dva puta tijekom godine u suradnji s JLS sudjeluje i financira u prikupljanja krupnog otpada lokalno stanovništvo još uvijek nema naviku brige za okoliš i otpad koji u stvari predstavlja sirovinu za daljnju preradu.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Svaka općina na ciljnom području ima osnovano javno komunalno poduzeće koje između ostalog ima zadaću prikupljanja komunalnog otpada. Otpad se ne selektira, već se uglavnom odvozi na kopno. Postojeće službene deponije nije moguće zatvoriti/sanirati jer Zakon ne dopušta otvaranje (pa stoga ni zatvaranje) deponija na otocima. Potrebno je na nacionalnoj razini riješiti ovu situaciju.

U dijagramu (grafički prikaz br.10) je prikazana proizvodnja otpada po stanovniku pojedine općine. Općine su navedene abecednim redom, a količine otpada su dostavili članovi radne skupine tijekom procesa prikupljanja podataka.

Grafički prikaz br.10. Godišnja proizvodnja otpada po stanovniku u kg i po općinama

Sažetak

Loša infrastrukturna mreža predstavlja jedan od ograničavajućih čimbenika razvoja ovog prostora, posebice turizma. Zahvaljujući novoj autocesti povezanost sa središtem RH i drugim regionalnim centrima je bolja premda nedostatak čvrste veze s kopnom je osnovna prepreka jačem razvoju gospodarstva na oba otoka. Ostali čimbenici kvaliteta živaljenja otočnog stanovništva su na zavidnom nivou u usporedbi s kopnenim kućanstvima.

- Institucionalni ustroj

Lokalna samouprava

Općina Preko ustrojena je godine 1993, kao jedina na otoku, a tako i općina Pašman, prema Zakonu o područnoj lokalnoj samoupravi. Iz općine Preko izdvaja se općina Kali 1994. godine, općina Kukljica 1997. g. iz općine Kali. Općina Tkon se također izdvaja iz općine Pašman 1997.godine.

Na izborima u svibnju 2005. osvojeni su novi četverogodišnji mandati u općinama Kali, Kukljica, Pašman, a u općini Preko i Tkon svoje mandate su potvrdili dotadašnji načelnici. U prethodnom mandatu odnos rodova bio je 4: 1 u korist gospode, dok je u općini Kukljica vladala načelnica. Nakon izbora 2005, odnos je ostao isti samo je općina Pašman dobila načelnicu.

- MO su organizirani u općinama Preko (8) i Pašman (7), ostale općine nemaju mjesnih odbora.
- Udruge – na području svake od općina brojne su udruge koje se bave kulturno umjetničkim radom, mahom registrirane prije više od 15 godina. Udruge za razvoj civilnog društva na otoku Pašmanu kao niti Ugljanu ne postoje. Određene promjene u lokalnoj zajednici pokušavaju donijeti udruge žena iz općina Pašman i Kali.
- Vjerske zajednice – svaka općina ima svoju župu koja pripada rimokatoličkoj crkvi. Ostale vjerske zajednice nisu registrirane ni na jednom od otoka (Ugljan,

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Pašman). U općini Tkon se nalazi aktivan samostan na Čokovcu kojeg redovnici/e održavaju jer je vrijedan spomenik kulture.

Sažetak

Društvena infrastruktura na otocima Ugljana i Pašmana je nerazvijena, premda postoje inicijative pojedinaca, a gdje i općina za pokretanjem društvenih događanja, stanovništvo je pasivno, nedovoljno uključeno u društvena zbivanja. Razvijenost civilnog društva i društvenog kapitala se mjeri brojem aktivnih udruga i promjenama koje one donose. Stanovništvo se treba samo-organizirati i obogatiti svoj društveni život.

4.0. PROCJENA POTREBA

Ciljno područje nalazi se pod administrativnom upravom 5 općina, međusobno različito razvijenih s različitim dominantnim gospodarskim granama. Svaka od općina ima svoje razvojne potrebe koje se kvalitativno i kvantitativno procjenjuju. Kao podloga ili nulto stanje područja uzimaju se podaci dobiveni procjenom potreba. Na osnovu trodimenzionalne slike stanja područja moguće je identificirati razvojne probleme i mogućnosti.

Kvantitativna analiza bazirana je na dostupnim egzaktnim podacima navedenima u analizi stanja. Metode kvalitativne analize korištene prilikom izrade ovog dokumenta su anketiranje poduzetnika kao i analiza resursa.

Analiza resursa

Da bi se u nekom području mogle pratiti promjene kroz vremensko razdoblje uvedeni su indikatori razvoja. Prema UN metodologiji za identificiranje održivog razvoja potrebno je „izmjeriti“ promjene u najmanje 4 dimenzije (**socijalna:** jednakost, zdravlje, obrazovanje, stanovnanje, sigurnost, civilno društvo, stanovništvo i dr. pod-teme; **okolišna:** zrak, voda, tlo, bioraznolikost, obalno područje, more i podmorje, otpad, infrastruktura, kvaliteta voda i drugo; **ekonomska:** gospodarska kretanja, trgovina, financije, energija, prijevoz i sl.; **institucionalna dimenzija:** institucionalni okvir i institucionalni kapaciteti).

Prema EU LEADER-ovom programu za održivi razvoj ruralnih područja preporučaju se sljedeći resursi kao indikatori održivog razvitka:

1. Fizički resursi
2. Gospodarski resursi
3. Kultura i sport
4. Prepoznatljivost (image) područja

5. Socijalni kapital
6. Vanjski odnosi
7. Institucionalni kapaciteti

Analiza resursa predstavlja „alat“ za mjerenje promjena u određenom vremenskom razdoblju. Po isteku vremena provedbe ovog plana, potrebno je ponovo napraviti analizu resursa koristeći istu metodologiju kako bi se dobili što pouzdaniji rezultati. Iz razlike koja se pojavi na dijagramu/tablici, moguće je utvrdi promjenu i smjer (pozitivno/negativno). Analiza resursa predstavlja kvalitativnu procjenu stanovnika područja i članova Radne grupe - plastičan prikaz doživljaja ciljnog područja po kategorijama /resursima.

Svakog od 7 navedenih resursa potrebno je opisati brojem od 0 do 5 od kojih najmanju vrijednost nosi 0, a najveću broj 5.

Opis područja

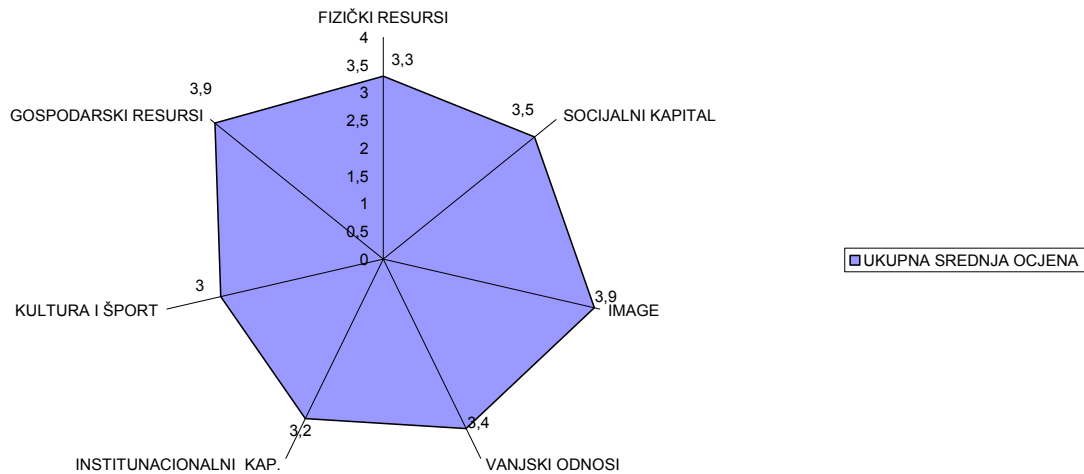
- 5 – Potpuno razvijeno/očuvano i iskorišteno područje ili resurs
- 4 – Potpuno razvijeno/očuvano i djelomično iskorišteno područje ili resurs
- 3 – Djelomično razvijeno/očuvano i djelomično iskorišteno područje ili resurs
- 2 – Djelomično razvijeno/očuvano i neiskorišteno područje ili resurs
- 1 – Slabo razvijeno/očuvano i neiskorišteno područje ili resurs
- 1 – Previše razvijeno i previše iskorišteno područje ili resurs
- 0 – Uništen ili nepostojeći resurs

Na narednim stranicama prikazani su rezultati analize resursa pojedinačno po općinama kao i kumulativno za područje Ugljan-Pašman. Postupak ocjenjivanja sadrži srednju vrijednost individualnih ocjena članova radne skupine.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

OPĆINA KALI

UKUPNA SREDNJA OCJENA RESURSA U OPĆINI KALI

**Maksimalna vrijednost: 3,9; minimalna vrijednost: 3,0; razlika: 0,9;
srednja vrijednost resursa: 3,4.**

Radna skupina je ocijenila područje općine Kali na sljedeći način: najmanja vrijednost (3,0) dodijeljena je stanju u kulturi i športu, odmah za njima slijede s 3,2 boda institucionalni kapaciteti lokalne samouprave. Stanje fizičkih resursa opisano je 3,3 boda, a komunikacija i vanjski odnosi s drugim područjima, na otoku i na kopnu nose 3,4 boda. Razvijenost civilnog društva i socijalni kapital ocijenjeni su s 3,5 bodova, dok je najveći broj od 3,9 bodova dodijeljen dvama resursima i to: image područja (naj-ribarskije mjesto na istočnoj obali Jadrana), kao i gospodarstvu. Iz navedenog se zaključuje da članovi radne skupine prepoznaju svoje vrijednosti i snage, da su usmjereni prema daljnjem gospodarskom razvoju.

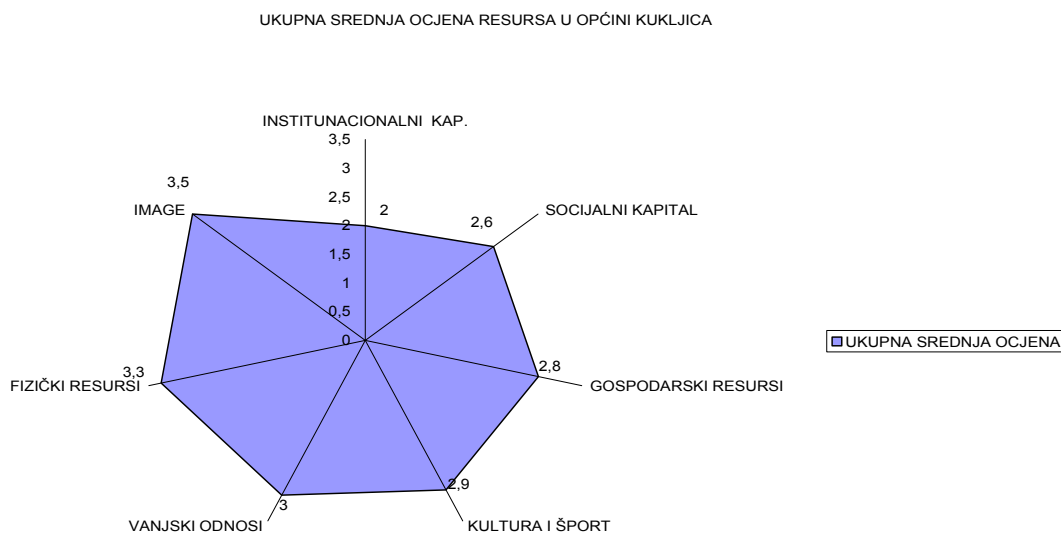
Iz dijagrama je vidljiv uravnotežen razvoj i stanje u svakome od resursa. Uravnotežen razvoj predstavlja jednu od okosnica održivog razvitka (min. 3,0, max. 3,9).

Usporedbom vrijednosti resursa općine sa ciljnim područjem, vidljiva je pod-razvijenost resursa u kulturi i športu koji ocijenjeni s 3,0 (faktor 0,90) bodova idu nešto niže od srednje vrijednosti područja otoka Ugljana i Pašmana (3,3). Slično je s fizičkim resursima

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

koji su u općini ocjenjeni s 3,3 , a u ciljnom području 3,5 (faktor 0,94). Ostale vrijednosti resursa općine nadmašuju srednje vrijednosti područja za faktor: 1,03 kod vanjskih odnosa; 1,06 kod institucionalnih kapaciteta; 1,09 kod stanja socijalnog kapitala, 1,14 za image područja i 1,21 kod gospodarskih resursa. Faktor predstavlja omjer između općinskih resursa s onima ciljnog područja. S razlikom od samo 0,4 boda općina Kali je primjer najviše ujednačene razvijenosti/korištenja resursa.

OPĆINA KUKLJICA

**Maksimalna vrijednost: 3,5; minimalna vrijednost: 2,0; razlika: 1,5;
srednja vrijednost resursa: 2,9.**

Najnižu vrijednost resursa članovi radne skupine dodijelili su institucionalnim kapacitetima (2,0) općine što je u kontradikciji s, primjerice, sposobnostima općine da privuče novac iz darovnica EU. Općina Kukljica je jedina otočna općina u Zadarskoj županiji kojoj je odobren projekt iz sredstava CARDS-a (ROP Zadarske županije) u iznosu od nešto više od 73 tisuća eura za formiranje multimedijalnog centra. No, radna

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

skupina je ovom ocjenom ukazala na narušene međuljudske odnose između lokalne samouprave i stanovništva. U usporedbi sa srednjom vrijednošću za ciljno područje, općina Kukljica ima faktor 0,66, što je prilična neravnoteža u odnosu na ostale općine.

Vrijednost socijalnog kapitala ocijenjena je s 2,6 bodova zahvaljujući lošoj demografskoj slici (starijoj populaciji), kao i pasivnom stanovništvu. Faktor socijalnog kapitala je 0,81. Slabo razvijeno i nedovoljno motivirano stanovništvo mogli bi predstavljati okosnicu projekta kojeg bi mogla provoditi neka udruga (lokalna) ili JLS, kojom prilikom bi se pokrenulo rješavanje oba gore spomenuta problema.

Gospodarski resursi (2,8) s faktorom 0,87 također su nižih vrijednosti od ciljnog područja, što je u neskladu s ostvarenim rezultatima u turizmu.

Kultura i sport ocijenjeni s 2,9 naspram 3,3 ciljnog područja također s faktorom 0,87 ukazuje na nedovoljnu razvijenost resursa. Ako se uzme u obzir činjenica da općina Kukljica ima tradiciju u izradi tradicionalnih uporabnih predmeta, narodne nošnje, kulturno-umjetničkog društva, vjerske manifestacije nadaleko poznate - Gospe od sniga, radna skupina je ukazala na nedovoljnu iskorištenost postojećih resursa koji mogu donijeti boljitak cjelokupnoj zajednici ukoliko bi se izradio program valorizacije, očuvanja i održivog korištenja resursa u kulturi.

Vanjski odnosi ocijenjeni su s 3,0 naspram 3,3 ciljnog područja (faktor 0,90). Općina Kukljica ima potencijala za razvoj ovog resursa možda čak i više od ostalih općina na oba otoka zahvaljujući brojnim iseljenicima. Obzirom da je općina relativno mlada još ne postoji niti jedno desetljeće, ostvarene su uspješne veze s domaćim i stranim (potencijalnim) partnerima, lokalno stanovništvo još nije uspjelo prepoznati vrijednosti učinjenoga.

Fizički resursi su ocijenjeni s 3,3 što je uz faktor 0,94 niža vrijednost od prosjeka područja (3,5). Infrastruktura koja nije u potpunosti zadovoljavajuća i problemi s

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

odlaganjem/odvozom otpada utječu na niže vrijednosti ovog resursa, nasuprot kakvoći prirode i okoliša.

Jedini resurs u kojem općina Kukljica premašuje prosječnu vrijednost ciljnog područja je prepoznatljivost, odnosno, image općine. S 3,5 nasuprot 3,4 (faktor 1,02), Kukljica je na turističkom tržištu stekla popularnost što se očituje porastom broja gostiju kao i broja noćenja.

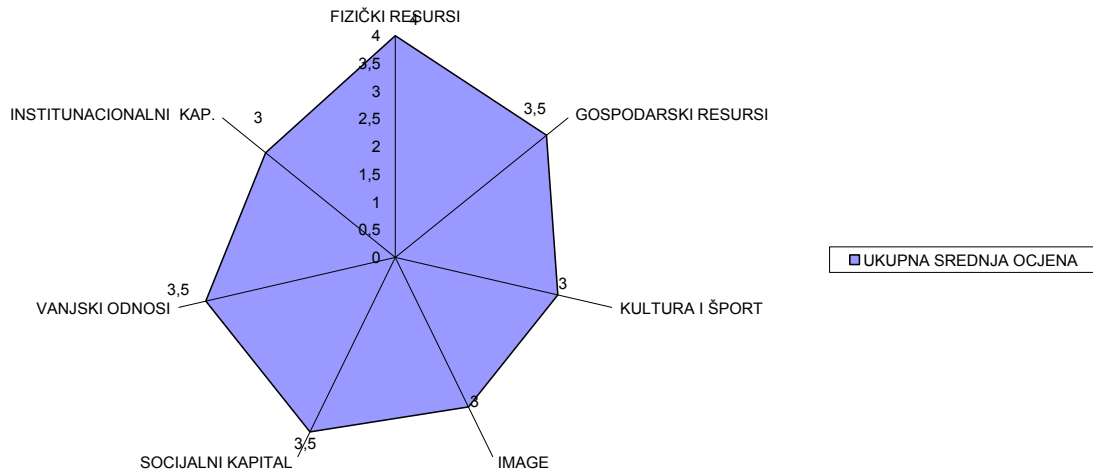
Nameće se zaključak da općina Kukljica svakako treba iskoristiti pozitivan image i brojnim gostima ponuditi više od onog što sada nudi. Neravnoteža u resursima vodi do neravnoteže u gospodarstvu koja nakon nekog vremena počinje kočiti i pozitivne snage u gospodarstvu.

Preporuka općini je jačanje institucionalnih kapaciteta lokalne samouprave kao i stvaranje pozitivnog ozračja s lokalnim stanovništvom. Formiranje partnerstava prilikom provedbe projekta jačat će gospodarske resurse. Nema održivog razvitka bez edukacije i multisektorske suradnje.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

OPĆINA PAŠMAN

UKUPNA SREDNJA OCJENA RESURSA U OPĆINI PAŠMAN

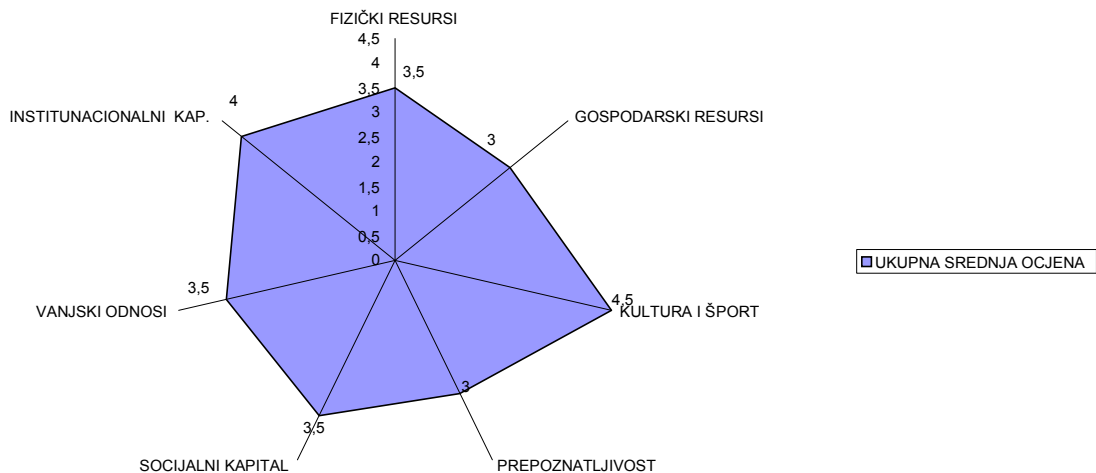
**Maksimalna vrijednost: 4,0; minimalna vrijednost: 3,0; razlika: 1,0;
srednja vrijednost resursa: 3,3.**

Općina Pašman je najniže vrijednosti resursa dodijelila institucionalnim kapacitetima, image-u područja kao i resursima u kulturi i športu (3,0), a najveći (4,0) fizičkim resursima. Gotovo uravnotežena razvijenost resursa, osim naglašenih fizičkih ukazuje da su nade članova radne skupine općine Pašman usmjerene prema iskorištavanju prirodnih ljepota, očuvanih staništa i biološke raznolikosti, ekološke poljoprivrede kao prioriternih odrednica moderih turista nasuprot masovnom turizmu koji se sve više napušta. Općina Pašman zahvaljujući svojoj nedovoljnoj razvijenosti ima mogućnost ovu slabost pretvoriti u snagu i razviti prepoznatljiv image koji sada nedostaje. Kultura i šport (faktor 0,90) kao i image područja (faktor 0,88) su ispod vrijednosti ciljne skupine – treba ih razvijati da dosegnu barem vrijednosti područja oba otoka. Ostali resursi su jednakog iznosa (inst.kapaciteti 3,0) ili neznatno veći od srednje vrijednosti područja (socijalni kapital, gospodarski resursi i vanjski odnosi) uz faktor 1,09. Jedino fizički resursi odskoču od prosjeka područja uz faktor 1,14.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

OPĆINA PREKO

UKUPNA SREDNJA OCJENA RESURSA U OPĆINI PREKO

**Maksimalna vrijednost: 4,5; minimalna vrijednost: 3,0; razlika: 1,5;
srednja vrijednost resursa: 3,6.**

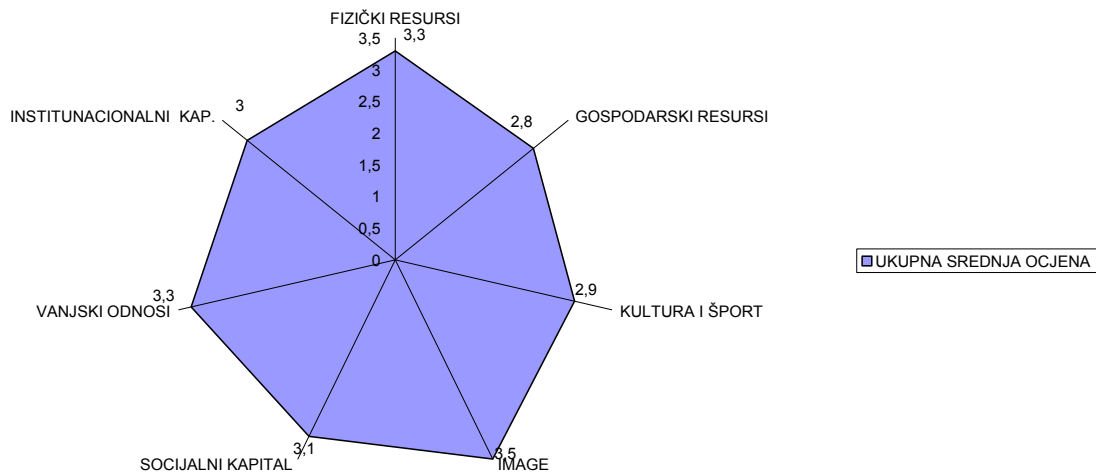
Općina Preko svoje resurse vrednuje od minimalnih 3 boda (gospodarske resurse i image područja) do maksimalnih 4,5 (kultura i šport) što je ujedno i najveća ocjena dodjeljena pojedinačnom resursu. Razvitak područja nije u ravnoteži i čini se da članovi radne skupine velike nade polažu u kulturne i športske resurse, dok istodobno image i gospodarstvo niže ocjenjuju. Njihova nepovezanost ukazuje da kulturna dobra još uvijek nisu u funkciji gospodarstva niti image-a područja. Ta dva resursa su niže ocijenjeni od prosjeka područja (faktor –gospodarstvo: 0,93 i 0,88 za image).

Institucionalni kapaciteti su ocijenjeni s 4,0 (faktor 1,33) što je najviša vrijednost za ovaj resurs, a vjerojatno je u direktnoj vezi s namjerama općine da postane administrativno središte otoka Ugljana. Kultura i šport (4,5) naspram 3,3 boda ciljnog područja ujedno imaju najveći faktor razvijenosti od svih resursa (faktor 1,36). Ostali resursi su neznatno iznad prosječnih vrijednosti područja.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

OPĆINA TKON

UKUPNA SREDNJA OCJENA RESURSA U OPĆINI TKON

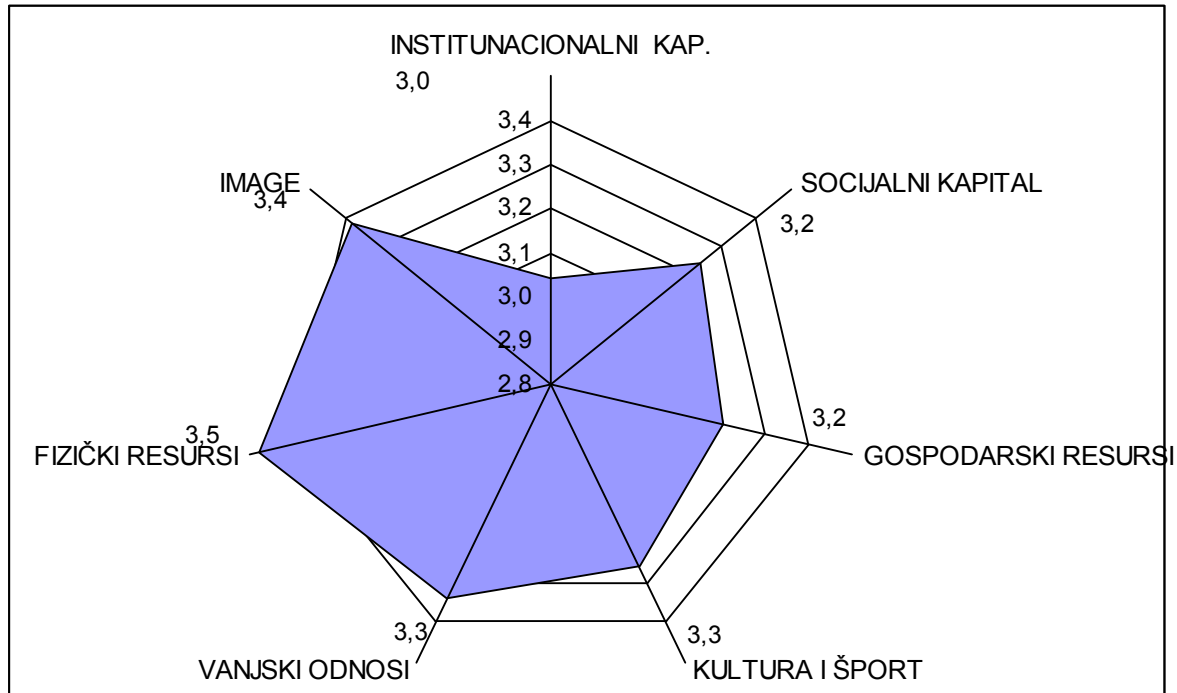
**Maksimalna vrijednost: 3,5; minimalna vrijednost: 2,8; razlika: 0,7;
srednja vrijednost resursa: 3,1 .**

Općina Tkon je ocijenila svoje resurse ocjenama od 2,8 za gospodarske resurse do 3,5 za image područja. Razlika od 0,7 bodova ukazuje na ujednačenu razvijenost resursa unutar općine. Ostale vrijednosti se kreću unutar tog raspona, s time da su jedino image područja članovi radne skupine ocijenila više od prosjeka (faktor 1,02), ostali su ili jednaki iznosi (faktor 1, za instutucionalne kapacitete – 3,0 kao i 3,3 za vanjske odnose) ili niži. Svakako treba izdvojiti faktor 0,87 za gospodarske resurse i kulturu i šport koji su znatno niži od prosjeka područja.

Općina Tkon nema izraženu razvijenost u odnosu na prosjek područja, ali zbog ujednačene razvijenosti resursa na svom području, zaslužuje pozornost u strateškom planiranju. Analiza stanja potvrđuje raznovrsnost djelatnosti i ujednačen razvoj. Moguće je očekivati da će gospodarski razvoj općine Tkon neće biti strelovit unutar pojedinačne gospodarske grane, već radije, mirniji, uravnotežen razvoj koji je dugoročno poželjan.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

ANALIZA RESURSA CILJNOG PODRUČJA

OPIS RESURSA	Srednja vrijednost	UKUPNA SREDNJA OCJENA (po općinama)				
		Kali	Kukljica	Pašman	Preko	Tkon
INSTITUNACIONALNI KAP.	3,0	3,2	2	3	4	3
SOCIJALNI KAPITAL	3,2	3,5	2,6	3,5	3,5	3,1
GOSPODARSKI RESURSI	3,2	3,9	2,8	3,5	3	2,8
KULTURA I ŠPORT	3,3	3	2,9	3	4,5	2,9
VANJSKI ODNOSI	3,3	3,4	3	3,5	3,5	3,3
FIZIČKI RESURSI	3,5	3,3	3,3	4	3,5	3,3
IMAGE	3,4	3,9	3,5	3	3	3,5

**Maksimalna vrijednost: 3,5; minimalna vrijednost: 3,0;
srednja vrijednost resursa: 3,3.**

Na dijagramu koji predstavlja srednju vrijednost za svih 5 ciljnih općina po pojedinačnim resursima uočljiva je neravnoteža, odnosno, nejednolika razvijenost popodručjima.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Tablica ima uspinjuću vrijednost (najniže vrijednosti resursa na početku, najveće na kraju). Najnižu vrijednost u bodovima nose institucionalni kapaciteti lokalnih samouprava (3,0) iz čega proizlazi potreba za dodatnim educiranjem djelatnika institucija na Ugljanu I Pašmanu. Pregled po općinama ukazuje na nezadovoljstvo stanovnika općine Kukljica kojoj za kvalitet institucionalnih kapaciteta dodjeljeno je 2,0 bodova, dok općine Pašman I Tkon nose 3,0 bodova, Kali 3,2, a najveću vrijednost ima općina Preko (4,0). Socijalni kapital obuhvaća raznovrsne elemente kao što je razvijenost civilnog društva, samosvijest, građanske inicijative, znanja I vještine sačuvane u narodu I slično, čini se da usprkos uvriježenom mišljenju ipak ne nosi velik broj bodova (3,2). Detaljnom analizom ovog resursa bilo bi moguće utvrditi točno koji segment socijalne dimenzije zahtijeva ulaganje u razvoj istog. Raspodjela po općinama ukazuje na raspon od 2,6 u Kukljici do 3,5 u Kalima, Pašmanu I Preku. Preostaje još Tkon koji nosi 3,1 bod.

Ukupna srednja ocjena resursa u gospodarstvu ima vrijednost od 3,2 boda zahvaljujući neravnomjernom razvoju po pojedinim općinama, Tako je primjerice najmanji broj bodova gospodarstvu dodijeljen u općinama Kukljica I Tkon (2,8), a najveći broj bodova u općini Kali (3,9). Detaljnijom analizom gospodarstva usprkos dobro razvijenom turizmu I pokazateljima (visok broj posjeta I noćenja turista) stanovnici/članovi radne skupine smatraju da obzirom na mogućnosti, stanje gospodarstva u općini Kukljica zahtijeva složeniji pristup kako bi se riješili nagomilani problemi. Najveći broj bodova (3,9) u gospodarstvu dodijeljen je općini Kali koja izvozom I proizvodnjom ribe prednjači ne samo u ciljnom području već I u županiji. Ostale općine su bez većih iznenađenja rangirane između te dvije krajnje vrijednosti.

Vrijednost od 3,3 boda resurs koji obuhvaća kulturu, šport I tradiciju može zahvaliti općini Preko koja je svoje resurse ocijenila s 4,5 , što je ujedno I najveća ocjena dodijeljena nekom od resursa u cjelosti. Ostale općine dodjelili su vrijednosti između 2,9 - 3,0. Nameće se zaključak da je općina Preko prepoznala svoje resurse, a obzirom da ne postoji izrađena studija očuvanja I valorizacije kulturnih dobara, preporuka ovog rada općini Preko je da se ista izradi. Ostale općine su nedovoljno svjesne važnosti I

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

vrijednosti kulturnih resursa I stoga je potrebno raditi na osvještavanju kako stanovništva tako I lokalnih institucija na vrijednovanju I očuvanju istih.

Vanjski odnosi predstavljaju komunikaciju s ostalim područjima , kako na otoku, tako I s kopnom. Ovaj resurs opisuje poslovnu, kulturnu, tradicijsku ili drugu povezanost I komunikaciju. Niti jedna općina nema ekstremnih vrijednosti. Raspon dodijeljenih bodova kreće se od 3,0 u Kukljici do 3,5 u općinama Pašman I Preko. Obzirom na brojne pomorce I ostale iseljenike s oba otoka za očekivati je veća povezanost. Pretpostavka je da su formirane privatne/obiteljske veze, dok formalnih/organiziranih ima umjereno/malo. Preporuka općinama je da prepoznaju važnost komuniciranja s ostatkom svijeta I da za to iskoriste brojne iseljenike kako u svijetu, tako I kod nas. Važnost lobiranja najviše dolazi do izražaja kod onih općina koje održavaju veze s ostalim područjima jer na taj način ubrzavaju razvoj svog područja.

Fizički resursi obuhvaćaju stanje okoliša, gospodarenje otpadom, kvalitetu voda, tla, zraka, očuvanost biološke raznolikosti, očuvanost prirodnih staništa I drugo. Srednja vrijednost za ciljno područje iznosi 3,5 bodova od kojih je 3,3 najniža vrijednost dodjeljenja ovom resursu I to u općinama Kali, Kukljica, Tkon. Problem nedostatne infrastrukture I neriješenih odlagališta otpada uvelike opterećuje otočno stanovništvo I stoga dok se to ne riješi, vrijednosti fizičkih resursa će usprkos vrlo očuvanim staništima I biološkoj raznolikosti stanovništvo ocjenjivati nižim ocjenama. Najveću vrijednost resursa ima općina Pašman, koja je dala prioritet kvaliteti okoliša, mora I podmorja, nasuprot problemima s otpadom I lošom infrastrukturom.

Prepoznatljivost područja također ima neujednačenu razvijenost. Srednja vrijednost iznosi 3,5, a raspon pojedinačnih vrijednosti se kreće od 3,0 u općinama Pašman I Preko do 3,9 u općini Kali. Prepoznatljivost općina Kali zahvaljuje svoj ribarskoj tradiciji I marljivosti lokalnih stanovnika/ribara kao I njihovom poduzetničkom duhu. Općina Kukljica je postalo prepoznatljivo, naj-turističkije mjesto na otocima Ugljan I Pašman, posebice u zadnjih nekoliko godina. Općina Tkon (3,5) postupno gradi svoj image na robinzonskom turizmu – što predstavlja primjer, preokretanja svojih slabosti u snage.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Ostale općine nisu jasno definirale svoju ponudu i stoga nisu izgradile prepoznatljiv image.

Očito je da općine trebaju poraditi na uravnoteženju svojih resursa unutar općine, ali isto tako unutar oba otoka koji spojeni mostom predstavljaju svojevrsnu mikroregiju. Ravnomjerni razvoj svih općina doprinijet će jačanju gospodarstva cijelog/oba otoka kao i protoku roba i radne snage unutar ciljnih općina.

Analiza resursa može predstavljati polaznu osnovu za izradu projekata za jačanje institucionalnih kapaciteta područja. (PHARE)

SWOT analiza

Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji

SWOT analiza je okvir kroz kojeg se procjenjuje lokalna situacija. Analiza dijeli snage na unutarnje i vanjske, pozitivne ili negativne. Ime analize dolazi od prvih slova riječi na engleskom:

Strengths (snage) - pozitivni, unutarnji čimbenici

Weaknesses (slabosti) - negativni, unutarnji čimbenici

Opportunities (mogućnosti) - pozitivni vanjski čimbenici

Threats (prijetnje) - negativni, vanjski čimbenici

U prilogu se nalazi detaljna SWOT analiza područja i SWOT analiza gospodarstva s navedenim karakteristikama pojedinačnih općina u obliku snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji.

Snage:

Zajedničke karakteristike za sve općine ciljnog područja su da je otočni krajobraz usprkos apartmanizaciji nekih dijelova prilično dobro očuvan, stanovnici su druželjubivi, veseli, srdačni i vrijedni. Samo područje ima prednost u tome što je otok poželjna turistička destinacija, a nalazi se blizu kopna i grada Zadra. Brojni su arheološki i povijesni lokaliteti izuzetan resurs koji privlači mnoge goste i upravo image sramežljive ljepote daje posebnost ciljnom području. Velika snaga područja su gospodarski resursi u ribarstvu i marikulturi razvijeni u općini Kali koja zapošljava najveći broj radne snage i ostvaruje najveći prihod, a ima i najveći natalitet. Oba otoka imaju značajne turističke resurse od kojih se ističe općina Kukljica apartmanskim naseljem i brojnim privatnim smještajnim kapacitetima. Općina Preko funkcionira kao administrativno središte, a općina Tkon zahvaljujući trajektnom prijevozu ostvaruje prihode od tranzita. U općini Pašman najveći potencijal razvoja turizma predstavlja projekt Južni Pašman.

Slabosti:

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Depopulacija stanovništva osnovni je problem jer vodi do sužavanja tržišta radne snage, ali i javne potrošnje. Visoka starosna dob, nezaposlenost, rad na crno, usitnjenost posjeda, skupoća života na otoku svakodnevice su lokalnom pučanstvu. Nedovoljno je razvijena komunalna i gospodarska infrastruktura jer je preskupa zato što nema dovoljno stanovnika da bi bila samo-održiva, usitnjenost gospodarstva uz slab stručni kadar i nemotiviranost mladih za turistička zanimanja vode do skraćivanja turističke sezone. Osiromašeno stanovništvo je bez početnog kapitala za pokretanje poduzetničkih inicijativa, dok su krediti u komercijalnim bankama nepovoljni. Poduzetnici nisu prepoznati kao snaga razvoja u stvarnosti već samo na papiru na nacionalnoj razini jer usprkos postojećim poticajima broj poslovnih subjekata na oba otoka je u padu. Luke su slabo razvijene, nedostatak je privezišta, a luka za prekrcaj ne postoji premda je potrebna. Radna grupa je procijenila da je ključni uzrok slabo razvijenom gospodarstvu nedostatak strategija tržišnog nastupa turističkih ali i drugih subjekata .

Prilike:

Prilike koje se pružaju ciljnom području su brojni predpristupni I ostali fondovi na raspolaganju RH pa tako I otočnim područjima za održivi razvoj. Izgradnjom čvrste veze s kopnom bio bi olakšan protok roba I usluga ali I stanovništva, povećale bi se migracije, smanjila depopulacija. Nacionalni program potrošnje ribe u RH, rekonstrukcija brodogradilišta, poticaji za razvitak prerade ribe unaprijedit će ovu granu djelatnosti.

Prijetnje:

Čvrsta veza s kopnom velika je prilika z otočno stanovništvo, međutim u znatno manjoj mjeri predstavlja i prijetnju jer može otok učiniti dostupnim stanovništvu s kopna što void do gubitka identiteta, a možda I kriminala s kopna. Pristup RH u EU poneki se ribari pribojavaju gubitka posla zbog nekonkurentnosti s talijanskim ribaricama. Zakon o otocima zbog svoj enedorečenosti guši specifičnost otoka I ukoliko ostane takav to je zaista opasnost. Decentralizacija ukoliko ne bude provođena istodobno ovlasti I financije dovest će do gubitka samo-održivosti nekih JLS.

STRATEGIJE

5.0. STRATEŠKA I KRITIČNA STRATEŠKA PITANJA (PRIORITETI)

Proces strateškog planiranja gospodarskog razvoja počinje određivati prioritete identificiranjem strateških pitanja, tj. pitanja koja su se pokazala važnima za postizanje željene buduće vizije područja kao i u SWOT analizi kao ograničenja, odnosno mogućnosti razvoja.

Strateško pitanje traži načine kojima se utječe na slabosti, gradi na snagama, reagira na prijetnje i iskorištavaju prilike kako bi se postigla vizija.

Strateška pitanja su polazna osnova donošenja odluka o tome koja su pitanja prioritetna i koja će postati kritična strateška pitanja - okosnica Strateškog plana gospodarskog razvoja.

Radna skupina identificirala je mnoga strateška pitanja, iz SWOT analize, a neka od njih su sadržavala istu tematiku. Navedene su važnije grupe koje su okupile najveći broj problematičnih pitanja s kojima se općine i njihovi stanovnici susreću svakodnevno.

GRUPE STRATEŠKIH PITANJA BAZIRANE NA SLABOSTIMA I PRIJETNJAMA (Prioritetni problemi)

OKOLIŠ

OKOLIŠ

1. Divlje deponije
2. Odlagališta otpada

PROMETNA INFRASTRUKTURA

1. Sporo širenje infrastructure
2. Nedovoljno infrastrukture

3. Nedostaju biopročišćivači u obradi otpadnih voda

STANOVNIŠTVO

DRUŠTVENI PROBLEMI

1. Skupoća života na otoku
2. Teški uvjeti života/kvaliteta življenja
3. Opadanje interesa mladih za nastavak tradicije
4. Depopulacija

GOSPODARSTVO

TURIZAM

1. Neprilagođeni hotelski kapaciteti potrebama turizma
2. nepostojanje specifične ugostiteljske ponude – konobe
3. Neizrađen katastar plaža i upravljanje njima

GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

1. Poduzetničke zone

PODUZETNIŠTVO/OBRTNIŠTVO

1. Usitnjenost gospodarstva i obrta
2. Nepovezanost poduzetnika i nedostatak suradnje
3. Neorganizirano tržište

RIBARSTVO/MARIKULTURA

1. Stara ribarska flota
2. Ugrožen riblji fond
3. Otežano dobivanje koncesija od države i županije (-)

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

INSTITUCIJE

1. Netransparentan rad lokalnih vlasti
2. Neodgovarajuća zdravstvena zaštita

Grupe strateških pitanja prema krugu utjecaja

Turizam	Ribarstvo i marikultura	Nerazvijenost poduzetništva	Komunalna infrastruktura
Razvojna snaga gospodarstva	Zastarjela ribarska flota	Nedostatak poduzetničkih zona	Neriješena odlagališta otpada
Poljoprivreda u funkciji turizma	Ribarstvo i marikultura kao izvozni i razvojni resursi	Nepovezanost poduzetnika	Nedovoljno razvijena mreža odvodnje – biopročišćivači kao alternativa

Navedena pitanja testirana su kroz kriterije za procjenu opravdanosti prioriteta :

- Obzirom na krug utjecaja, da li se možemo ovim pitanjem baviti?
- Da li je realizacija za uspješno rješavanje ovog pitanja usklađena s resursima (vrijeme, ljudi, novac, i sl.)?
- Da li ovim pitanjima prethode neka druga bez kojih je nemoguće provesti gore navedena? Koja?
- Da li pitanja imaju širi utjecaj na društvenu i gospodarsku zajednicu?

Kritična strateška pitanja

Ugljan – Pašman

Strateška pitanja su polazna osnova donošenja odluka o tome koja su pitanja prioritetna i koja će postati kritična strateška pitanja - okosnica Strateškog plana gospodarskog razvoja.

Metodologija razvijanja strategije gospodarskog razvoja zahtijevala je razvijanje svakog od kritičnih strateških pitanja kroz problemsku analizu i analizu ciljeva do konačnih strategija – preporučenih intervencija (mjera i aktivnosti).

- **Komunalna i gospodarska infrastruktura**

- **Razvoj održivog turizma**

- **Razvoj poduzetništva**

- **Ribarstvo i marikultura**

Radna grupa je utvrdila da se može uspješno nositi s navedenim prioritetnim problemima i riješiti ih tijekom narednih 4 godina.

Resursi koji su na raspolaganju za rješavanje prioriteta stavljeni su u funkciju istih, ovim strateškim planom.

Infrastruktura koja nije dovoljno razvijena pojavila se kao uvjet za rješavanje navedenih problema, stoga će izgradnja, dogradnja i popravak biti uključeni kao sastavni dijelovi akcijskih planova.

Odabrani prioriteti su dovoljno široki da imaju utjecaj na veći broj stanovnika direktno, kao i indirektno na stanovnike susjednih općina.

6.0. PREPORUČENE INTERVENCIJE (PRIORITETI, MJERE I AKTIVNOSTI)

Prioritet 1. Razvoj komunalne i gospodarske infrastrukture

Opis problematike: Nedovoljna razvijenost infrastrukture prepreka je razvoju gospodarstva i kvalitetnijem življenju lokalnog stanovništva. Nedostatak sredstava za izgradnju, a ponekad i održavanje uvjetuje općine da financiraju samo prioritetne probleme, ponekad kratkoročne. Nekvalitetna opskrba stanovništva i gospodarstva vodom, u nekim dijelovima općina ne postoji javna odvodnja i neće biti ostvarena u dogledno vrijeme zbog visokih cijena investicije stavlja općine u nezavidan položaj. Skupi sustavi otežavaju razvoj gospodarstva i djelomice doprinose raseljavanju otoka zbog visokih troškova i niže kvalitete življenja lokalnog stanovništva.

Ciljevi: Povećanje kvalitete življenja lokalnog stanovništva

Specifični cilj: Poboljšanje uvjeta za razvoj poduzetništva

Intervencije: Provedbom mjera i aktivnosti dolje navedenih ostvarit će se postavljeni ciljevi ovog prioriteta.

Mjera 1.1. Infrastruktura poduzetničkih zona

- Akcija 1.1.1. Izrada plana infrastrukture za podršku poduzetničkim zonama
- Akcija 1.1.2. Otkup/nabava zemljišta
- Akcija 1.1.3. Izgradnja infrastrukture

Mjera 1.2. Razvoj pomorske infrastrukture

- Akcija 1.2.1. Priprema zahtjeva i projektne dokumentacije za uređenje luka i pristaništa

**Mjera 1.3. Formiranje jedinstvenog komunalnog
poduzeća za grupe općina ciljnog područja**

- Akcija 1.3.1. Izrada studije opravdanosti za formiranje jedinstvenog komunalnog poduzeća za pojedinačni ili oba otoka
- Akcija 1.3.2. Selektivno prikupljanje otpada
- Akcija 1.3.3. Proizvodnja komposta
- Akcija 1.3.4. Zbrinjavanje i recirkulacija otpadnih voda

Prioritet 2. Održivi turizam

Opis problematike: Osnovni problemi u turizmu su tako jednostavni da su naizgled nerješivi: sve kraća turistička sezona, sezonsko zapošljavanje, nedovoljna educiranost i stručnost dionika u turizmu, nedostatak kvalitetnih smještajnih kapaciteta, slaba lokalna i nacionalna promidžba, kronični nedostatak kadrova u turizmu. Što se uzroka za navedeno tiče najviše i leži u nemaštovitoj ponudi univerzalne hrane i usluga koje nisu prepoznatljive i time nimalo atraktivne uz istodobno visoke cijene. Skraćivanje m sezone dižu se cijene turističkih proizvoda i usluga kako bi se nadoknadio gubitak što utječe na goste na neželjeni način.

Ciljevi: Održivi turizam je prioritet razvoja otoka kako bi se očuvala priroda, autohtoni ambijent, zadržala tradicija kroz vanpansionsku ponudu.

Specifični cilj je produženje turističke sezone.

Intervencije navedene kroz mjere i aktivnosti dovest će do postizanja ciljeva ovog prioriteta, posebice ukoliko se programi edukacije kontinuirano provode izvan sezone za sve djelatnike u turizmu. Bez ulaganja u čovjeka nema rezultata u gospodarstvu. Preporuča se izmjena najbolje prakse među općinama s različitih područja kako bi se turistički djelatnici umrežili i ostvarili prijenos znanja i postignuća.

Mjera 2.1. Stvaranje i zadržavanje kvalificirane radne snage

- Akcija 2.1.1. Stimuliranje i motiviranje kadrova tijekom godine
- Akcija 2.1.2. Profesionalno usavršavanje zaposlenika u turizmu

Mjera 2.2. Osmišljavanje i razvijanje specifične i kvalitetne ponude

- Akcija 2.2.1. Osmisliti kvalitetnu specifičnu ugostiteljsku ponudu (proizvod destinacije)*
- Akcija 2.2.2. Povezivanje poljoprivrede I ribarstva kao specifične turističke ponude
- Akcija 2.2.3. Razvoj selektivnih/specifičnih smještajnih kapaciteta
- Akcija 2.2.4. Valorizacija kulturnih i prirodnih osobitosti područja i sporta
- Akcija 2.2.5. Obnova izrade tradicionalnih rukotvorina (siknjica, sprte, narodna nošnja, mendulati, vučjak, slani inčuni, vino, smokve, rogač...)

* Educirati I udružiti ugostitelje radi stvaranja vlastitog proizvoda I zajedničkog nastupa

Mjera 2.3. Objedinjavanje oba otoka - turistička destinacija

- Akcija 2.3.1. Analiza turističkog tržišta
- Akcija 2.3.2. Praćenje potražnje u turizmu

- Akcija 2.3.3. Izrada strategije turističke ponude bazirane na lokalnim mogućnostima i potrebama tržišta
- Akcija 2.3.4. Umrežavanje i edukacija subjekata u turizmu
- Akcija 2.3.5. Povećanje suradnje lokalnih promotora s agencijama

Mjera 2.4. Poticaji za razvoj turizma

- Akcija 2.4.1. Poticaji za lokalne turističke subjekte
- Akcija 2.4.2. Poticaji za najoriginalniji proizvod/uslugu

Mjera 2.5. Unaprijeđenje kvalitete turističke infrastrukture

- Akcija 2.5.1. Inventarizacija i obnavljanje postojeće turističke infrastrukture
- Akcije 2.5.2. Izgradnja dodatne turističke infrastrukture i sadržaja

Prioritet 3. Razvijanje poduzetništva

Opis problematike: Činjenica je da uslužne djelatnosti zamiru i nestaju zbog globalnog trenda kupovine velike količine naekvalitetnih i jeftinijih proizvoda koji nakon uporabe ne vrijedi popravljati ili održavati. Stoga su trgovačke djelatnosti najraširenije, premda bi s etaj trend mogao preokrenuti otvaranjem velikog samoposluživanja nekog od trgovinskih lanaca prisutnih na kopnu. Prije svega nacionalno zakonodavstvo ne pruža prilike poduzetnicima kao što je slučaj u europskim zemljama, bankovni krediti su prilično nepovoljni, a olakšice za dobivanje početnog kapitala gotovo da ne postoje. Krediti su dostupni uhodanim, dobrostojećim subjektima. Poduzetnici ne surađuju međusobno, nemaju dovoljno znanja i kapitala da bi pratili utrku na tržištu, prati ih nelojalna konkurencija i crno tržište, nesigurni su u budućnost. Proizvodi i/ili usluge koje se nude su zastarjele, nemaštovite, a količine su premale da bi bile ekonomski isplative. Sudbina poduzetnika uz ovakav trend nije blistava, a zasigurno vodi k depopulaciji otoka. Otočno tržište je malo, proizvodnja skupa, dok je na kopnu situacija ipak nešto bolja. Stoga stanovništvo odlazi s otoka.

Ciljevi: Oživljavanje otoka,

Specifični cilj je pokretanje održive proizvodnje i usluga na otoku Ugljanu i Pašmanu.

Intervencije predložene kroz mjere i aktivnosti doprinijet će jačanju zajedništva poduzetnika i oživljavanju poduzetničkog duha prepoznavanjem vlastitih snaga i specifičnosti na kojima se može i treba graditi uspješan posao. Važno je naglasiti da niti jedan program neće pomoći poduzetnicima ako si sami najprije ne pomognu aktivnim i odgovornim učešćem u stvaranju partnerstva i zajedništva. Na taj način će se ojačati lokalna zajednica i generirati više poduzetničkih zamisli provodivih u djelo. Izgradnja poduzetničkih zona je povoljna prilika za izmještanje sličnih ili istih djelatnosti na jednu lokaciju što će također potaknuti poduzetnike iz iste branše na dijalog i povezivanje na bazi obostranih interesa.

Mjera 3.1. Objedinjavanje poduzetništva

- Akcija 3.1.1. Formiranje strukovnih udruga i cežova
- Akcija 3.1.2. Umrežavanje poduzetnika
- Akcija 3.1.3. Edukacija i prekvalifikacija za poduzetnike
- Akcija 3.1.4. Organiziranje susreta poduzetnika na osnovu zajedničkog interesa

Mjera 3.2. Razvijanje specifičnih djelatnosti i proizvoda

- Akcija 3.2.1. Stimuliranje uslužnih djelatnosti i starih zanata
- Akcija 3.2.3. Razvijanje servisnih usluga za brodove

Mjera 3.3. Formiranje otočne Agencije za podršku poduzetništvu

- Akcija 3.3.1. Utvrditi potrebe poduzetnika
- Akcija 3.3.2. Razvijati poslovnu kulturu

Mjera 3.4. Formiranje poduzetničkih zona

- Akcija 3.4.1. Formiranje mješovitog partnerstva za uspostavljanje poduzetničkih zona
- Akcija 3.4.2. Formiranje javnog poduzeća za upravljanje zonom
- Akcija 3.4.3. Izrada plana upravljanja zonom

Prioritet 4. Unaprijeđenje ulova, uzgoja, prerade i plasmana ribe

Opis problematike: Zastarjela ribarska flota koja uz nedostatak burze ribe i niske cijene ribe na tržištu ugrožava gospodarsku budućnost stanovnika otoka Ugljana i Pašmana, ali posebice općine Kali. Brand, tehnološki kadar, softicirana podrška u korištenju ribarskog alata, slab marketing, nedostatak obrazovanih menedžera uzroci su dosta teškog stanja u ribarstvu koje pamti bolje dane. Prilagodba potrebama tržišta za konfekcioniranjem i preradom ribe zahtjeva velika financijska sredstva, visok rizik, a slabu garanciju uspjeha. Stoga se prateće djelatnosti gase, njihova podrška nestaje što poskupljuje cijene konačnog proizvoda i vodi do slabije konkurentnosti na tržištu.

Ciljevi: Unaprijeđenje gospodarskog razvoja i samo-održivosti područja

Specifični cilj: Unaprijeđenje ulova, uzgoja, prerade i plasmana ribe

Preduvjeti: izgrađen sustav odvodnje, formirana poduzetnička zona

Intervencije dolje navedene predstavljaju okvir mjera i aktivnosti koje je potrebno osmisliti i prilagoditi pojedinačnoj općini zainteresiranoj za razvoj ove grane djelatnosti. Svakako se preporuča povezivanje poslovnih subjekata u ribarstvu i marikulturi ciljnog područja radi okrupnjavanja i zaštite svojih interesa. Pristupanjem Hrvatske u EU ostvarit će se mnoge dobrobiti za hrvatsko gospodarstvo koje međutim umreženo i osnaženo može ostvariti dobit. Izolirani poslovni subjekti najvjerojatnije neće moći opstati na tržištu.

Mjera 4.1. Osigurati dovoljno tehnološkog kadra

- Akcija 4.1.1. Otvaranje srednje škole za ribarstvo na otoku
- Akcija 4. 1.2. Motivirati mlade za ribarska zanimanja
- Akcija 4. 1.3. Profesionalno usavršavanje zaposlenika u ribarstvu

- Akcija 4.1.4. Stipendiranje deficitarnih zanimanja / diverzifikacija zanimanja

Mjera 4.2. Modernizacija ribarske flote

- Akcija 4.2.1. Ulaganje u novu ribarsku flotu
- Akcija 4.2.2. Rekonstrukcija postojeće ribarske flote

Mjera 4.3. Uspostavljanje burze /reguliranje tržišta ribom

- Akcija 4.3.1. Osigurati prihvat ribe
- Akcija 1.3.2. Osigurati kontinuiranu opskrbu tržišta ribom

Mjera 4.4. Stvaranje prepoznatljivog branda – robne marke

- Akcija 4.4.1. Razvoj palete proizvoda – “Tunuara brand”

Mjera 4.5. Razvoj prerađivačke industrije

- Akcija 4.5.1. Pogoni za preradu / konfekcioniranje ribe
- Akcija 4.5.2. Otvaranje pogona za proizvodnju riblje mladi

7.0. MATRICE LOGIČKIH OKVIRA

(LogFrame matrica u prilogu)

Log - frame matrice ili matrice logičkog okvira skupa s planovima aktivnosti detaljno opisuju svaku od predloženih aktivnosti, odnosno, projekt. To su tehnički dokumenti koji su sastavni dio modela strateškog planiranja. Kratko objašnjenje u nastavku ima za cilj olakšati čitanje i razumijevanje priloženih dokumenata.

Pod-grupe Lokalne akcijske grupe u svom su radu koristile log - frame pri analizi i razradi projekata. To je vrlo rasprostranjena metodologija koju zahtijevaju Europska unija i Svjetska banka prilikom podnošenja zahtjeva za financiranje projekata.

Log-frame ili matrica logičkog okvira kao rezultat daje matricu koja:

- određuje planirane aktivnosti
- jasno prikazuje odnos između aktivnosti i rezultata
- pokazuje kako će se mjeriti napredak u odnosu na željeni rezultat.

Na taj način povećava se odgovornost i doprinosi se transparentnosti procesa.

Najosnovniji format log-frame-a je matrica 4x4 kvadrata. Ta je razina najprikladnija za planiranje gospodarskog razvoja Radnoj skupini. Kako se projekti budu razvijali, stručnjaci mogu izrađivati složenije matrice logičkog okvira.

Prvi stupac matrice predstavlja logiku intervencije. Počevši od dna stupca prema gore, ovdje se opisuje aktivnost, tj. projekt, očekivane rezultate aktivnosti, svrhu projekta kako je određeno tijekom analize ciljeva i na kraju opći, dugoročniji cilj djelovanja. Drugi i treći stupac govore o pokazateljima napretka nakon što je projekt započeo ili je proveden, te gdje će biti moguće pronaće pokazatelja napretka (izvori).

Četvrti stupac matrice opisuje pretpostavke koje se kriju iza logike intervencije. Na taj način se objašnjava i postaje jasna logika intervencije u prvom stupcu.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Polazeći od dna prema vrhu, četvrti stupac navodi:

- pretpostavke u vezi izbora aktivnosti,
- pretpostavke koje povezuju intervenciju s očekivanim rezultatom
- pretpostavke koje povezuju očekivani rezultat sa svrhom projekta
- pretpostavke koje povezuju svrhu projekta sa ciljem.

Da bi neka pretpostavka mogla biti uključena u log-frame matricu potrebnu ju je testirati na izvjesnost, naime pretpostavka treba biti:

- a) važna,
- b) moguća
- c) neizvjesna (nismo sigurni da li će se dogoditi).

Pretpostavke za koje smo sigurni da će se dogoditi kao i one za koje smo sigurni da se neće dogoditi ne uvrštavamo u matricu logičkog okvira. Razlog za ovakav izbor je izbjegavanje utroška vremena i sredstava. Ono što je izvjesno da će se dogoditi ne zahtijeva naše resurse stoga se ovdje neće ni razmatrati. Slično je s pretpostavkama koje su nemoguće za provedbu, na takve ne treba trošiti sredstva niti vrijeme.

**DETALJNI PLANOVI AKTIVNOSTI
(u prilogu)**

Detaljni plan aktivnosti prikazan u obliku tablice predstavlja alat za provedbu Strateškog plana gospodarskog razvoja. Tablica detaljno opisuje aktivnosti koje je potrebno provesti, razbijajući ih na potrebne pod-aktivnosti. Svaka od navedenih aktivnosti/podaktivnosti je opisana na način da je vidljivo tko je odgovorna osoba ili institucija, u kojem se vremenu akcija treba provesti kao i njezino trajanje. Zadnja kolona izražava resurse potrebne za provedbu pojedinačne akcije. Resursi mogu biti izraženi precizno – primjerice: ljudski resursi - stručnjak za izradu promidžbenih programa, ili ukoliko se radi o opremi: LCD projektor i slično. Resursi povezuju aktivnosti s proračunom aktivnosti/projekta. One resurse za koje se utvrdi da ih provoditelj projekta nema ili su nedostatni, stavljaju se u proračun projekta za nabavu, najam ili drugo.

Detaljni plan aktivnosti daje približnije vrijednosti sredstava neophodnih za provedbu kao i odgovornosti na provoditelja/e. Svaka od ciljnih općina za svoje potrebe će samostalno razraditi akcijski plan za svaku narednu godinu. U prilogu se nalaze tablice plana aktivnosti za ciljno područje u cjelini i preporuka su planiranje projekata i programa za pojedinačne općine ili udružene oko nekog problema/projekta. Svaka od navedenih stavki (pod-aktivnosti) se detaljno razrađuje za prijavu projektnih prijedloga za bespovratna ili kreditna sredstva. Ovisno o iznosu sredstava na raspolaganju, pojedine aktivnosti treba spojiti u projektni prijedlog, uklopiti u postojeće obrazce za prijavljivanje projekata ili programa donatora/investitora i priložiti odgovarajuću dokumentaciju. Pri tome je važno poštivati smjernice investitora o načinu izrade projektnog prijedloga, jer i najbolji projekti mogu pasti na sitnicama.

8.0. PROVEDBA, PRAĆENJE I AŽURIRANJE PLANA

Preporuke za provedbu i nadgledanje

Posljednji korak u modelu PRLS u pripremanju strateškog plana ekonomskog razvoja utemeljenog na zajednici je provođenje, praćenje i ažuriranje. On predstavlja početak neprekidnog procesa praćenja i ažuriranja kojim

- strateški plan ostaje relevantan u okolini koja se neprestano mijenja
- održava strateški pristup lokalnom gospodarskom razvoju.

Praćenje i ažuriranje ocjenjuju:

- napredak provedbe
- uključenost zajednice u provedbu
- da li je plan potrebno revidirati kako bi bio prilagođen trenutačnoj situaciji.

Strateški plan gospodarskog razvoja treba potporu odgovorne institucije za provođenje i praćenje plana. Provedbu, praćenje i ažuriranje preuzet će Radna skupina za provedbu osnovana od strane JLS uključenih u projekt reforme lokalne samouprave, koja će pokrenuti inicijativu formiranja stručnog radnog tijela za provedbu i praćenje Strateškog plana gospodarskog razvoja. Obzirom da su definirani dionici gospodarskog razvoja područja, težnja pri formiranju stručne radne skupine će biti uključivanje poduzetničkih, prosvjetnih, industrijskih i drugih stručnjaka kako bi se ovaj Plan što kvalitetnije proveo u predviđenim vremenskim okvirima.

Praćenje pruža informacije koje su potrebne za procjenu provedbe Plana, ono rukovodi promjenama i ažuriranjem što će omogućiti pravilno usmjerenje napora k ostvarenju vizije. Lokalna samouprava će istodobno pratiti provedbu Plana kao i osiguravati redovita izvješća o nadzoru i provedbi Plana. Transparentnost procesa će biti izražena putem javnih izvješća, oglasnih ploča i okupljanja građana što će ujedno pojačati obvezu prema provedbi. Praćenja Plana bi trebalo pratiti svaku pojedinačnu aktivnost na način:

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

- Pokazatelji iz matrica logičkog okvira (log-frame) procijenit će da li se planirane aktivnosti ne samo realiziraju, već i da li daju željene rezultate.
- Usporedba planova aktivnosti i proračuna otkriva da li se resursi koriste na određenoj razini i u skladu s Planom
- Organizacijski pregled prati promjene kod pojedinaca i organizacija koje mogu utjecati na njihove sposobnosti izvršavanja.

Plan provedbe i praćenja izrađuje radno tijelo zaduženo za provedbu.

Model PRLS koristi tri razine praćenja i ažuriranja:

1. *Provodi li se intervencija po preporukama strateškog plana?*

Usporedbom zatečene situacije s očekivanom prema Planu, utvrđuje se razina uspješnosti provedbe pojedinačnih mjera i aktivnosti. Koriste se podaci iz sažetka plana aktivnosti, odnosno, matrice logičkog okvira, stupac prvi, red četvrti.

2. *Dovodi li intervencija do očekivanih rezultata, ostvarenja svrhe projekta i ciljeva?*

Pokazatelji rezultata navedeni u drugom stupcu matrice logičkog okvira predstavljaju polaznu osnovu za usporedbu s postignutim rezultatima provedbe Plana, nakon čega se definira u kojoj mjeri su postignuti svha (specifični cilj/evi) i opći cilj. Dobiveni pokazatelji povezuju intervencije s vizijom Plana. Iz dobivenog se izražava u kojoj mjeri je vizija postignuta.

3. *Da li se okolina promijenila na način da utječe na izbor kritičnih pitanja (prioriteta), intervencija i tijela zaduženih za provedbu strateškog plana?*

Informacije proizašle iz prethodnih dviju razina praćenja, ažurirani gospodarski pregled te organizacijski pregled tijela koja provede Plan se razmatraju i donose se preporuke za dopunu Plana (ukoliko je potrebno), smjernice za daljnju provedbu. Tijekom procesa ažuriranja ako se utvrdi preveliko odstupanje Plana od trenutnog stanja potrebno je ponoviti cijeli proces strateškog planiranja.

Ažuriranje

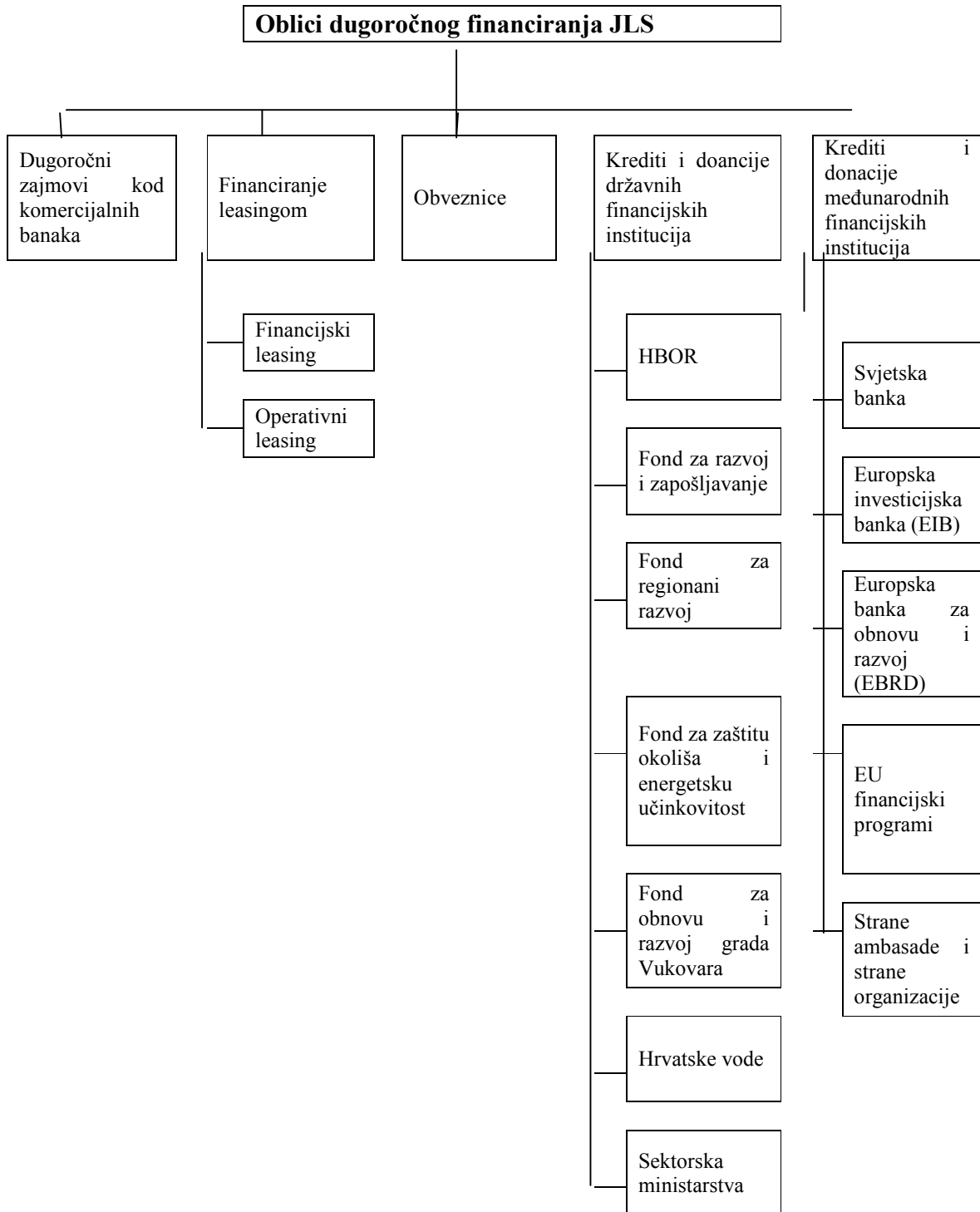
Strateški plan je instrument za prilagodbu promjenama, pa se stoga mora održavati kroz svježe i periodičke preglede i dopunjavati tekućim informacijama. Većina baza podataka se ažurira na godišnjoj osnovi kada državni izvori osiguravaju nove informacije. One sadrže podatke o novonastaloj situaciji. Kada je pregled situacije završen to je pravo vrijeme za Gradsku upravu da potraži odgovore na četiri dodatna pitanja:

- Da li je ovo pitanje i dalje kritično za gospodarsku budućnost zajednice?
- Da li ove aktivnosti i dalje rješavaju kritično pitanje?
- Da li su dobrobiti od provedenog dijela Plana opravdavaju daljnje trošenje resursa za provedbu?
- Da li postoje kakve nehotične negativne posljedice aktivnosti?

Osim u slučaju da vanjsko okruženje ne prolazi kroz brze i značajne promjene, strateški bi plan trebao ostati valjan idućih 4 godine. Sredina koja se brzo razvija i trpi promjene prijelaza sa socijalističkog na tržišno gospodarenje što je slika gospodarstva u Hrvatskoj, zahtijeva ponekad i brže ažuriranje kao i fleksibilniji management.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Financiranje projekata/aktivnosti JLS

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Europska unija je kao pomoć za pripremu zemelja srednje I istočne Europe za članstvo u EU, osnovala tri programa pomoći, tzv predpristupne fondove. (MEI, Programi tehničke pomoći). Republika Hrvatska je dobila odobrenje za 245 mil. eura za projekte/programme odobrene u 2005 I 2006 godini.

Predpristupni programi EU:

- PHARE je trenutno najznačajniji oblik financijske I tehničke pomoći EU zemljama kandidatima za članstvo u EU. Ministarstvo vanjskih poslova I europskih integracija je zaduženo za prijavu projekata/programa prema EU, dok će sektorska ministarstva osiguravati provedbu odobrenih projekata/programa. Koordinaciju I monitoring nad nadzorom vršit će MMTPR, Uprava za regionalni razvoj I to poseban odjel za europske integracije koji će se uskoro ustrojiti. PHARE će financirati u 100 % iznosu jačanje institucionalnih kapaciteta državne uprave (moguće I djelomice područne I lokalne samouprave), dok će u iznosu od 80 % vrijednosti financirati socio-ekonomske projekte, koje mogu prijavljivati JLS, poduzetnici, idruge I institucije. Ukupni iznos na raspolaganju je 80 mil. Eura za RH. Sredstav dodjeljuje za sva tri programa Ministarstvo financija. Rok provedbe, tj, utroška sredstava je do kraja 2009. godine. Obvezni uvjet su sređena dokumentacija I prostorni planovi, razvojni planovi.
- 6mil.Eura je predviđeno za jačanje ribarske administracije od kojih bi 4,5 mil. eura osigurala EU.
- ISPA je program namjenjen financiranju potreba u prometnoj infrastrukturi I zaštiti okoliša. Moguće je financirati samo projekte koji su nacionalni prioriteti – moguće financiranje izgradnje, dogradnje, proširenja, obnove I sl. luka. Za provedbu je zaduženo Ministarstvo zaštite okoliša I prostornog uređenja u suradnji s MMTPR kao I MPŠVG. Iznos dodijeljen RH je 25 mil.eura/ 2005 I 35 mil.eura/2006. godini.
- SAPARD je program koji financira programe I projekte iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, JLS će moći zatražiti 100% iznosu bespovratna sredstva za izgradnju ruralne infrastrukture, dok će za ostale poljoprivredne

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

projekte se moći natjecati svi sektori lokalne zajednice (poduzetnici, udruge, JLS, institucije). Obvezatno je sufinanciranje u iznosu od 50% ukupne vrijednosti projekta.

- SAPARD će podržati projekte koji se uklapaju u sljedeće mjere:
  - o Mjera 1. Ulaganje u poljoprivredna gospodarstva u proizvodnju (mlijeka, voća I povrća, žitarica I uljarica). Pojedinačni iznos sufinanciranja iznosi max 2,5 mil. Kuna po korisniku bez PDVa.
  - o Mjera 2. Prerada I trženje poljoprivrednih I ribarskih proizvoda
- mlijeko I mliječni proizvodi,
- meso I mesne prerađevine,
- ribarstvo I školjkarstvo – investicije u izgradnju i/ili adaptaciju I /ili opremanje I modernizaciju pogona za preradu ribe; investiranje u opremu za hlađenje, proizvodnju, pakiranje I marketing ribljih prerađevina, te zbrinjavanje otpad I kompjutersku opremu.
- Voće I povrće

Sufinanciranje SAPARDa je 50 % od ukupne investicije, ali najviše 10 mil.kuna po korisniku bez PDVa.

- o Mjera 3. Ruralna infrastruktura
- prometna infrastruktura – za obnovu nerazvrstanih cesta I protupožarnih puteva
- kanalizacijska infrastruktura (za ulaganja u kanalizaciju ili pročištače otpadnih voda)
- toplane (ulaganja u izgradnju toplana za iskorištenje organskog otpada iz poljorivrede I šumarstva

Ovu mjeru SAPARD će financirati u 100 % iznosu investicije, ali najviše po korisniku 3 mil.kn za cestovnu infrastrukturu, 7 mil. Za kanalizacijsku infrastrukturu I 5 mil.kn za toplane. Z a ovu mjeru mogu se prijaviti JLS do 10.000 stanovnika.

Prijave projekata će biti moguće tijekom 2006. prijavom na natječaj kojeg će raspisati Ravnateljstvo za tržišnu I strukturnu potporu u poljoprivredi, MPŠVG. SAPARD u RH će tijekom 2006. godine dobiti odobrenih 25 mil.eura.

Ukoliko ne bude dovoljno odobrenih projekata, preostala sredstva ostaju EU.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Početak 2007. godine predpristupni programi se spajaju u jedan veliki program (Instrument for pre-accession) IPA kojim će postati dostupno još više sredstava.

Usko grlo su slabi kapaciteti JLS za pripremu projekata za financiranje kao i nesređena projektna dokumentacija i vlasnički odnosi nad nekretninama za koje se traže sredstva.

**Matrica za odlučivanje o prikladnoj tehnici financiranja strateškog plana
gospodarskog razvoja općina Ugljana i Pašmana**

(prema Priručniku za upravljanje financijama u JLS, The Urban Institute, 2003.)

	Kratkoročno zaduživanje	Dugoročno zaduživanje	Plaćanje prema dospijeću	Komentari
Narav projekta				
Privremeno financiranje kapitalnog projekta	◆			Nužan je pristup dugoročnim tržištima za potrebe ponovnog financiranja kratkoročnog duga
Financiranje kapitalnog projekta		◆	◆	Plaćanje po dospijeću korištenja, ako pristup tržištu nije moguć
Veličina projekta				
Mali *			◆	Koristiti tekuće prihode
Veliki**		◆		
Vijek uporabe projekta				
0-1 godine			◆	Koristiti tekuće prihode
1-5 godina		◆		Koristiti tekuće prihode za ukupne troškove projekata ili visoki polog; i/ili dug kojeg vrijeme dospijeća ne prelazi vijek uporabe imovine.
5-30 godina		◆		Vrijeme dospijeća ne smije prelaziti vrijeme uporabe imovine

* Mali projekt je trajanja do 12 mjeseci i iznosa do 70.000 kuna

** Veliki projekt je dužeg vremena provedbe od 12 mjeseci i iznosa većeg od 70.000 kuna

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

PRILOZI

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Prilog 1. SWOT ANALIZE PO OPĆINAMA
SWOT ANALIZA PODRUČJA OPĆINE KALI

<p>SNAGE</p> <ul style="list-style-type: none"> Radna snaga . velika zaposlenost Najveći natalitet na otoku 65% djece do 15 godina Poduzetnički mentalitet Velik broj pravnih osoba/poslovnih subjekata Tradicija ribarstva stara 100 godina Poslovne veze sa svijetom u ribarstvu i marikulturi Riješena komunalna infrastruktura Očuvan okoliš Dobar postotak visoko obrazovanih stanovnika – velik broj studenata Razvijen civilni sektor – udruge Znanja i vještine u ribarstvu i marikulturi 	<p>SLABOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> Sukob generacija Bolesti ovisnosti(droga, alkohol) Slaba razvijenost obrtničkih zanimanja izvan ribarstva Prometni problemi unutar mjesta Ugrožena sigurnost djece na putu u školu(neregularna prometnica) Nedostatak osmogodišnje i srednje škole Nedostatak sportskih sadržaja Nema kontinuiteta u kulturnim i sportskim aktivnostima Nedovoljno specijaliziranih ugostiteljskih objekata (konobe) Nedovoljan broj vezova za velike i male brodove Rasprodaja didovine – nekretnine Divlja gradnja Povećana stopa kriminala među stanovništvom
<p>PRILIKE</p> <ul style="list-style-type: none"> Bolji poticaji u poljoprivredi i ribarstvu Prometna povezanost (auto cesta Dalmatina) Nacionalni program potrošnje ribe po stanovniku (srdela snack) Program vlade za izgradnju i modernizaciju ribarske flote Prenamjena brodogradilišta 	<p>PRIJETNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> Most – povećanje kriminala, gubitak identiteta zbog priljeva novog stanovništva, zagađenje okoliša

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

SWOT ANALIZA PODRUČJA OPĆINE KUKLJICA

<p>SNAGE</p> <p>Turistički razvoj: nautički i selektivni</p> <p>Tradicija u ribarstvu</p> <p>Izrada autohtonih proizvoda (siknice)</p> <p>Znanja i vještine, iskustvo u remontu i servisu manjih brodova</p> <p>Tradicionalna znanja i vještine u sušenju smokava</p> <p>Sinergija poljoprivrede i turizma</p> <p>Dobra vatrogasna zaštita</p> <p>Želja za dostizanjem standarda zapadnih susjeda</p> <p>Zaštita krajobraza je zadovoljavajuća</p>	<p>SLABOSTI</p> <p>Ne postoji međumjesna prometna povezanost (?)</p> <p>Nezaposlenost je izražena ,posebice izvan sezone</p> <p>Zaposlenost je sezonska i povremena</p> <p>Nedostatak obrazovnih institucija na otoku</p> <p>Opadanje interesa mladih za nastavak tradicije</p> <p>Spora prilagodba novim trendovima</p> <p>Slabo organizirano tržište</p> <p>Neodgovarajuća zdravstvena zaštita</p> <p>Nedostatak inicijative</p> <p>Pad gradnje objekata</p> <p>Diskontinuirani razvoj</p> <p>Gubitak vlastitih kadrova</p>
<p>PRILIKE</p> <p>SAPARD</p> <p>Izmjena Zakona o otocima</p> <p>Prihvatanje EU standarda obrazovanja</p> <p>Izgradnja mosta – povezanost s kopnom i priliv stanovništva</p>	<p>PRIJETNJE</p> <p>Most - gubitak autohtonosti</p> <p>Most – povećanje pritiska na destinaciju</p> <p>Pristup u EU - gubitak malih i nedovoljno razvijenih ribara i poljoprivrednika</p> <p>Nedorečenost Zakona o otocima guši specifičnost otoka</p> <p>Zagađenje okoliša zbog povećanog priliva stanovnika</p>

SWOT ANALIZA PODRUČJA OPĆINE PAŠMAN

<p>SNAGE</p> <p>Turistički zanimljivo odredište</p> <p>Mogućnost unaprijeđenja turizma</p> <p>Vrijedni ljudi</p> <p>Kvalificirana radna snaga</p> <p>Zemljopisni položaj povoljan – blizina kopnu, autocesti i nacionalnim i parkovima prirode (Kornati, Telašćica)</p> <p>Ribarstvo duge tradicije</p> <p>Geoklimatski uvjeti za razvoj poljoprivrede</p> <p>Ekološka svijest stanovništva na zadovoljavajućoj</p>	<p>SLABOSTI</p> <p>Nedostatak cestovne povezanosti s kopnom – mostom</p> <p>Neizgrađena kanalizacija</p> <p>Nedovoljno stalnih radnih mjesta</p> <p>Malo mladog stanovništva</p> <p>Neurbanizirana izgradnja</p> <p>Skupoća življenja na otoku</p> <p>Nepovezanost poduzetništva</p> <p>Prodaja obale i nekretnina</p>
--	---

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

<p>razini</p> <p>Ekološka proizvodnja hrane kao mogućnost zahvaljujući čistoj prirodi nezagadenom okolišu</p> <p>Poštivanje tradicije u klaturi i povijesti</p>	
<p>PRILIKE</p> <p>Most (otok – kopno)</p> <p>Ulazak u EU</p> <p>Predpristupni fondovi</p> <p>Zakon o otocima</p> <p>Povoljne koncesije umjesto prodaje za državno i šumsko zemljište</p>	<p>PRIJETNJE</p> <p>Slabe kreditne linije za poduzetnike</p> <p>Odgodeni pristup Hrvatske u EU</p> <p>Zagađenje prirode i okoliša povećanim turističkim razvojem</p>

SWOT ANALIZA PODRUČJA OPĆINE PREKO

<p>SNAGE</p> <p>Razvijeni smještajni kapaciteti u turizmu (privatni i hotelski smještaj)</p> <p>Mjesto Preko je administrativno središte otoka</p> <p>Brojni su sakralni i kulturni spomenici</p> <p>Minimalno uređene brojne plaže i kupališta</p> <p>Vrijedni i gostoljubivi ljudi</p> <p>Razvijeno maslinarstvo</p> <p>Razvijeno obrtništvo i uslužne djelatnosti</p> <p>Prirodni resursi dobro očuvani i nezagadeni</p> <p>Prekrasne uvale i drugi lokaliteti (Prtljug, Sutomišćica, tvrđava Mihovil – izletišta)</p>	<p>SLABOSTI</p> <p>Depopulacija</p> <p>Usitnjenost posjeda</p> <p>Sporo širenje infrastrukture (kanalizacija , voda)</p> <p>Nedovoljna ekološka osviještenost – divlje deponije</p> <p>Skupoća života na otoku</p> <p>Slaba vertikalna povezanost (općina – županija- država)</p> <p>Slaba valorizacija kulturnih i sportskih resursa</p> <p>Natransparentnost lokalne samouprave</p>
<p>PRILIKE</p> <p>Pristup RH u EU</p> <p>Predpristupni fondovi</p> <p>Most Kopno –Pašman</p> <p>Zakon o otocima</p> <p>Veća državna skrb i poticaji za otoke</p> <p>Program razvoja otoka</p> <p>Postojeće kreditne linije dostupne</p>	<p>PRIJETNJE</p> <p>Nedovoljni državni poticaji za življenje na otoku, gospodarstvo u cjelini (turizam, poljoprivreda, poduzetništvo,...)</p> <p>Most – Pašman- kopno (dovest će do porasta kriminala i nelegalne gradnje)</p> <p>Dolazak jeftine radne snage</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

SWOT ANALIZA PODRUČJA OPĆINE TKON

<p>SNAGE</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Lokalne institucije dobro funkcioniraju (općina , škola, DVD, dječju vrtić, zdravstvo, JKP Prvenj ○ Fizički resursi- dobar zemljopisni i prirodni položaj s dobrom infrastrukturom (osim odvodnje) ○ Ekologija – netaknuta priroda, neizgrađenost područja ○ Kulturni spomenici , povijesno nasljeđe i lokaliteti brojni 	<p>SLABOSTI</p> <p>Neriješena odvodnja</p> <p>„Tiha okupacija“ – rasporedajom nekretnina</p> <p>Kultura i sport (malo klubova, a postojeći sa slabim rezultatima)</p> <p>Gospodarski slabo razvijeno područje</p> <p>Malo i ne-efikasno gospodarstvo</p> <p>Mali broj obrtnika, slab protok novca</p> <p>Nedovoljno stručnih kadrova</p>
<p>PRILIKE</p> <p>Suradnja sa Županijom, RH i svijetom</p> <p>SAPARD</p> <p>Zakon o otocima</p> <p>Državni poticaji za uzgoj maslina i ribe</p>	<p>PRIJETNJE</p> <p>Masovni turizam</p> <p>Apartmanizacija</p> <p>Pristup u EU - regionalizacija</p> <p>Promjena demografske slike otoka</p>

SWOT ANALIZA GOSPODARSTVA

OPĆINA KALI

<p>Snage:</p> <p>Ribarstvo dobro razvijeno (ulov, marikultura): 90 tona bluefin tuna, 1500 tona brancina, 8000 tona sitne plave ribe</p> <p>Ribarska flota 40 brodova</p> <p>Razvojena infrastruktura većin dijelom (rive, prometnice, električna mreža, hladnjače,</p> <p>Vrlo izražajni ljudski potencijali – tradicionalno</p> <p>Proizvodnja ribarskih alata (armanje)</p> <p>Servisno –uslužna djelatnost (remontno brodogradilište)</p> <p>Izrazito povoljna mikroklima, razvedenost obale, očuvan okoliš</p> <p>Turizam – veliki broj smještajnih kapaciteta</p> <p>Razvijeni projekti</p> <p>Specifičan spoj marikulture, ribarstva i turizma</p>	<p>Slabosti:</p> <p>Usitnjenost gospodarstva i obrta</p> <p>Nedovoljno razvijen management tvrtki</p> <p>Stara ribarska flota</p> <p>Crno i sivo tržište ribom</p> <p>Nedovoljna informiranost o financijskim tokovima</p> <p>Nedovoljna educiranost za upravljanje financijama</p>
--	--

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

<p>Prilike:</p> <p>Nacionalni program potrošnje ribe u RH (Sabor 2003)</p> <p>Izgradnja ribarske luke, tržnice</p> <p>Izgradnja I modernizacija brodova</p> <p>Predpristupni fondovi EU</p> <p>Poticaji za razvitak prerade ribe (pakiranje I sortiranje)</p> <p>Rekonstrukcija brodogradilišta</p> <p>Održivi razvoj – Zakon o otocima</p>	<p>Prijetnje:</p> <p>Pomanjkanje državnih poticaja (nafta, repromaterijal, riba)</p> <p>Zagađenje okoliša</p> <p>Nepovoljni klimatski uvjeti</p> <p>Padanje cijene ribe na svjetskom tržištu</p> <p>Odlazak stručnog kadra</p> <p>Strana konkurencija</p> <p>Nezaštićenost ribljeg fonda</p>
---	--

OPĆINA TKON

<p>Snage:</p> <p>Vrsni ribari I uzgajivači ribe</p> <p>Tradicija turizma posebice naturizma I robinzonski turizam</p> <p>Povoljan položaj</p> <p>Ljepota I očuvanost prirode</p> <p>Kvalitetne poljoprivredne površine</p> <p>Vrsni obrtnici I ugostitelji</p>	<p>Slabosti:</p> <p>Loša oprema i nedostatak privezišta</p> <p>Nedostatak luke za prekrcaj</p> <p>Nedostatna infrastruktura</p> <p>Nema hotela</p> <p>Neodržavane plaže</p> <p>Usitnjeni posjedi</p> <p>Nema poduzetničkih zona</p> <p>Nedostatak radnih mjesta</p> <p>Iseljavanje</p> <p>Rasprodaja nekretnina</p> <p>Osiromašenje stanovništva</p> <p>Kanalizacija - biopročišćivači nedostaju</p> <p>Odlagališta otpada neuređena</p> <p>Nepravnoteža u broju žena i muškaraca (manje žena)</p>
<p>Prilike:</p> <p>Državni poticaji</p> <p>Novi prostorni plan</p> <p>Fizičk aveza s kopnom</p> <p>Zakon o otocima</p> <p>Pred pristupni fondovi (SAPARD, ISPA, PHARE)</p>	<p>Prijetnje:</p> <p>Loši zakoni</p> <p>Korupcija</p> <p>Slabe kreditne mogućnosti</p> <p>Neulazak u EU</p> <p>Zagađenje</p>

OPĆINA PREKO

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

<p>Snage:</p> <p>Razvijeni turistički kapaciteti (hotelski I privatni smještaj)</p> <p>Uslužne djelatnosti I obrti</p> <p>Brojni sakralni I kulturni spomenici</p> <p>Netaknut I nedevasiran prostor</p> <p>Vrijedni I marljivi ljudi</p> <p>Prirodna I kulturna baština</p> <p>Mjesna pristaništa</p> <p>Riješena vodo-opskrba</p> <p>Pooljan geoprometni položaj</p> <p>Klima</p> <p>Razvednost obale</p>	<p>Slabosti:</p> <p>Nedovoljno znanja o poduzetništvu</p> <p>Nedostatak stručnih kadrova</p> <p>Skupoća života na otoku</p> <p>Slaba valorizacija kulturnih i sportskih resursa</p> <p>Nedovoljna ekološka osviještenost</p> <p>Depopulacija</p> <p>Nedovoljno protupožarnih koridora</p> <p>Teški uvjeti življenja</p>
<p>Prilike:</p> <p>Pristup RH u EU</p> <p>Program razvoja otoka</p>	<p>Prijetnje:</p> <p>Nedovoljni državni poticaji</p> <p>Deruralizacija</p> <p>Deagrarijacija</p> <p>Potencijalno zagađenje (nautička plovila)</p> <p>Neizgrađena kanalizacija - općina u suradnji s državom</p>

OPĆINA KUKLJICA

<p>Snage:</p> <p>Turistički kapacitet – 1500 ležajeva</p> <p>Privezište – 176 komercijalnih vezova</p> <p>Ribarstvo I prijevoz tereta – 45 obrta</p> <p>Servis I popravak drvenih brodova</p> <p>Razvijena izrada drvene stolarije</p> <p>Brojne uslužne djelatnosti</p>	<p>Slabosti:</p> <p>Loša promidžba na nacionalnoj razini</p> <p>Mali broj stanovnika</p> <p>Nedostatak radne snage</p> <p>Neaktivno stanovništvo</p> <p>Konkurencija istih uslužnih djelatnosti</p>
<p>Prilike:</p> <p>Izmjena fiskalne politike</p> <p>Pojačavanje beneficija poduzetnicima</p> <p>Edukacija stanovništva kroz pomoć iz sektorskih ministarstava</p>	<p>Prijetnje:</p> <p>Most - gubitak autohtonosti</p> <p>Most – povećanje pritiska na destinaciju</p> <p>Pristup u EU - gubitak malih i nedovoljno razvijenih ribara i poljoprivrednika</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

OPĆINA PAŠMAN

<p>Snage:</p> <p>Volja, znanje, motiv lokalnog stanovništva</p> <p>Radne navike</p> <p>Poduzetnički duh</p> <p>Bogatstvo kultuno-povijesnih i vjerskih spomenika</p> <p>Uvjeti za uzgoj kao i sirovinski izvori prerade maslina, smokava i grožđa</p> <p>Zdrava izvorska voda</p> <p>Izgrađena mjesna vodovodna mreža</p> <p>Povoljni klimatski uvjeti</p> <p>Čisto more i nezagađen okoliš</p> <p>Razvedena obala s lijepim pjeskovitim plažama</p> <p>Blizina nacionalnih parkova</p> <p>Povezanost turizma i poljoprivrede</p> <p>Uzgoj školjki u pašmanskom kanalu</p> <p>Krčenje šumskog zemljišta</p> <p>Nautički turizam</p> <p>Pješačke I biciklističke staze</p>	<p>Slabosti:</p> <p>Iseljavanje mladih s otoka</p> <p>Visoka starosna dob stanovništva</p> <p>Nema inter.za povrat iseljenih</p> <p>Nedovoljna prometna povezanost otoka s kopnom</p> <p>Loša komunalna infrastruktura</p> <p>Mali kapaciteti i nepovezano poduzetništvo</p> <p>Nedovoljno razvijene turistička ponuda</p> <p>Nedostatak poduzetničkih zona</p> <p>Nedostatak prostorno planske dokumentacije</p> <p>Opće siromaštvo i pomanjkanje vlastitih izvora za poticaj razvoja</p> <p>Prodaja nekretnina</p> <p>Bespravna gradnja</p> <p>Nedefinirana uloga lokalne zajednice u sferi gospodarstva</p> <p>Nema strategije gospodarskog razvitka na lokalnom nivou</p> <p>Nema strategije tržišnog nastupa turističkih subjekata</p>
<p>Prilike:</p> <p>Izgradnja mosta kopno- otok Pašman</p> <p>Izgradnja luka, lučica I marina na otoku</p> <p>Izgradnja poduzetničke zone</p> <p>Izrada prostornog plana</p> <p>Sređivanje katastra I grunтовnice</p> <p>Okрупnjivanje zemljište</p> <p>Mjere za razvoj poljoprivrede i poduzetništva</p> <p>Promoviranje eko poljoprivrede na nac. razini</p>	<p>Prijetnje:</p> <p>Nesređene zemljišne knjige</p> <p>Prometna izoliranost</p> <p>Birokratizacija i zakonska regulativa nepovoljne</p> <p>Neorganiziranost državne uprave</p> <p>Nedovoljno poticane mjere za razvoj otoka</p> <p>Zagađenje okoliša</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

PRILOG 2. MATRICE LOGIČKOG OKVIRA

1. PRIORITET: RAZVOJ KOMUNALNE I GOSPODARSKE INFRASTRUKTURE

	POKAZATELJI	IZVORI POKAZATELJA	PRETPOSTAVKE
OPĆI CILJ: Povećanje kvalitete življenja na otoku	ankete lokalnih čimbenika	rezultati anketiranja	
SPECIFIČNI CILJ/EVI: Pобољшanje uvjeta za razvoj poduzetništva	promet novca u području, standard stanovnika, ankete stanovnika	HGK, Porezna uprava, rezultati anketiranja	Lokalno stanovništvo se zapošljava u lokalnim poslovnim subjektima, smanjuje se nezaposlenost. Lokalno stanovništvo koristi izgrađenu infrastrukturu.
REZULTATI: formirana partnerstva, povećana vrijednost nekretnina, smanjeni troškovi poslovanja poduzetnicima, zdraviji i čistiji okoliš, smanjeni troškovi komunalnih poduzeća, izradene studije izvedivosti/opravednosti formiranja zajedničkog komunalnog poduzeća, definirani projekti razvoja infrastrukture po općinama	broj novootvorenih poslovnih subjekata, broj novozaposlenih osoba, prosječna starost stanovnika po općinama, troškovi poslovanja smanjeni za %, broj sklopljenih ugovora o prometu roba i usluga, promet novca, bakteriološka analiza uzorka morske vode, ostvarena vrijednost zajedničkih projekata 5 općina kroz JKP.	HZZO, MIO, DZS, FINA, HZZZZ, općine, komunalna poduzeća	Stanovništvo se odaziva projektima i programima za selektivno prikupljanje otpada i kompostiranje. Lokalne nekretnine dobivaju na vrijednosti u području razvijene infrastrukture. Poduzetnici koriste infrastrukturu.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

<p>AKTIVNOSTI: Mjera1: Poduzetničke zone : -A1Izrada plana instaliraanja infrastrukture; ; A2- Otkup/nabava zemljišta;A3- Izgradnja potrebne infrastrukture za poduzetničke zone; Mjera 2:Razvoj pomorske infrastrukture: A4- Priprema zahtjeva i projektne dokumentacije za uređenje luka i pristaništa; Mjera 3:Formiranje jedinstvenog komunalnog poduzeća Ugljan-Pašman : A5- Izrada studije opravdanosti za formiranje jedinstvenog komunalnog poduzeća za oba otoka; A6- Selektivno prikupljanje otpada; A7-Proizvodnja komposta; A8-Zbrinjavanje i recirkulacija otpadnih voda;</p>	<p>RESURSI: Jedinica lokalne samouprave, županija, HAMAG, HBOR, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Uprava za regionalni razvoj, Uprava za razvitak otoka, Fond za regionalni razvoj, CARDS, ISPA,</p>	<p>VRIJEDNOST:</p>	<p>Predstavnici različitih sektora se uključuju u partnerstva. Stanovništvo selektira otpad.</p>
			<p>PREDUVJET:Općine Kali, Kukljica, Pašman, Preko i Tkon usvajaju strateški plan gospodarskog razvoja na općinskim vijećima u zadanom roku.</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

2. PRIORITET: ODRŽIVI TURIZAM

	POKAZATELJI	IZVORI POKAZATELJA	PRETPOSTAVKE
OPĆI CILJ: Održivi turizam			
SPECIFIČNI CILJ/EVI: Produženje turističke sezone			Lokalno stanovništvo, poduzetnici prihvaćaju programe i projekte za održivi razvoj turizma
REZULTATI: veća zaposlenost, cjelogodišnja zaposlenost u turizmu, kvalitetna promidžba, veća posjećenost gostiju, razvijena i definirana ponuda, kvalitetniji smještaj, smanjen rad na crno, poboljšana kvaliteta proizvoda i usluga, zadovoljniji gosti, kvalitetni gosti.	broj smještajnih jedinica, broj novoeduciranih poduzetnika i njihovih zaposlenika u turizmu, broj novozaposlenih osoba, broj kvalitetnih turističkih programa, duljina trajanja sadržaja u programima	TZ općine,	Tržište pozitivno reagira na ponudu proizvoda i usluga, gosti dolaze u predsezoni kao i u posezoni

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

<p>AKTIVNOSTI: Mjera 1. Stvaranje i zadržavanje kvalificirane radne snage: A1-Stimulirati i motivirati kadrove tijekom godine ;A2- Profesionalno usavršavanje zaposlenika u turizmu; A3- Analiza turističkog tržišta; A4-Praćenje potražnje na turističkom tržištu; A5-Povećanje suradnje lokalnih promotora s agencijama</p> <p>Mjera 2: Osmišljavanje i razvijanje specifične i kvalitetne ponude:A6- Osmisliti kvalitetnu specifičnu ugostiteljsku ponudu (proizvod destinacije); A7-Educirati i udružiti ugostitelje radi stvaranja vlastitog proizvoda i zajedničkih nastupa; A8-Razvoj selektivnih /specifičnih smještajnih kapaciteta ; A9-Valorizacija kulturnih prirodnih osobitosti područja; A10- Povezivanje poljoprivrede i ribarstva kao specifične turističke ponude; A11-Obnova izrade tradicionalnih rukotvorina ; Mjera 3:Objedinjavanje oba otoka-turistička destinacija: A 12-Izrada strategije turističke ponude bazirane na lokalnim mogućnostima i potrebama tržišta; A13-Umrežavanje subjekata u turizmu; Mjera 4: Poticaji za razvoj turizma: A14-Poticaji za lokalne turističke subjekte; A15- Poticaji za najoriginalniji proizvod/uslugu.;Mjera 4:Unaprijeđenje kvalitete turističke infrastrukture : A16- Inventarizacija i obnavljanje postojeće turističke infrastrukture; A 17- Izgradnja dodatne turističke infrastrukture i sadržaja ;</p>	<p>RESURSI: Jedinica lokalne samouprave, županija, Min. mora, turizma,prometa i razvitka Ministarstvo gospodarstva, HAMAG, HBOR</p>	<p>VRIJEDNOST:</p>	<p>Turistički subjekti sudjeluju u projektima i programima edukacije, povezivanja, zajedničkih nastupa na tržištu. Radna snaga je zainteresirana za rad i usavršavanje u turizmu.</p>
			<p>PREDUVJET:Općine Kali, Kukljica, Pašman, Preko i Tkon usvajaju strateški plan gospodarskog razvoja na općinskim vijećima u zadanom roku.</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

3. PRIORITET: RAZVIJANJE PODUZETNIŠTVA

	POKAZATELJI	IZVORI POKAZATELJA	PRETPOSTAVKE
OPĆI CILJ: Oživljavanje otoka	broj stanovnika, broj djece u školama i vrtićima	škole, DZS, vrtići	
SPECIFIČNI CILJ/EVI: Pokretanje održive proizvodnje i usluga na ciljnom području	broj novozaposlenih,	Mirovinsko i zdravstveno osiguranje	Lokalno stanovništvo se zapošljava u poduzetničkim zonama, otočno stanovništvo se s kopna preseljava na otok, tržište pozitivno reagira na otočne poduzetnike iz poduzetničkih zona
REZULTATI: Formirana partnerstva, definirane i izgrađene poduzetničke zone, prodane parcele, pokrenuta proizvodnja i usluge unutar zona, povećan broj novozaposlenih, bolji protok informacija, lakši i jeftiniji pristup novim informacijama, zajednički nastup na tržištu, formiran Centar za podršku poduzetnicima otoka, dostupno obrazovanje kadrova	broj prodanih parcela, površina izgrađenosti zone, broj zajedničkih nastupa na tržištu, broj novo-educiranih poduzetnika i njihovih zaposlenika,	Općina, HGK, Poduzetnički centar	Poduzetnici investiraju u poduzetničku zonu za proizvodnju i uslužne djelatnosti
AKTIVNOSTI: Mjera 1. Objedinjavanje poduzetništva: A1-Formiranje strukovnih udruga i cehova na ciljnom području; A2-Umrežavanje poduzetnika; A3-Edukacija i prekvalifikacija za poduzetnike; A4-Organizirati susrete poduzetnika na osnovu zajedničkog interesa; Mjera 2: Razvijanje specifičnih djelatnosti i proizvoda: A5-Stimuliranje razvoja uslužnih djelatnosti i starih zanata; A6-Razvijanje servisnih usluga za brodove; Mjera 3: Formiranje Centra za podršku otočnom poduzetništvu: A7-Utvrditi potrebe poduzetnika; A8- Pružiti edukaciju, savjetodavne usluge i razvijati poslovnu kulturu; Mjera 4: Formiranje poduzetničkih zona: A9-Formiranje mješovitog partnerstva za uspostavljanje poduzetničkih zona; A10-Formiranje javnih poduzeća za upravljanje zonama. A11- Izrada plana upravljanja zonama;	RESURSI: Jedinica lokalne samouprave, županija, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva, HAMAG, HBOR, mediji, agencija za marketing, investitori, ribari	VRIJEDNOST:	Poduzetnici se uključuju u projekte edukacije, umrežavanja, povezivanja i zajedničkih nastupa na tržištu. Vlasnici brodice koriste servisne usluge za brodove.
			PREDUVJET: Općine Kali, Kukljica, Pašman, Preko i Tkon usvajaju strateški plan gospodarskog razvoja na općinskim vijećima u zadanom roku.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

4. PRIORITET: RIBARSTVO I MARIKULTURA

	POKAZATELJI	IZVORI POKAZATELJA	PRETPOSTAVKE
OPĆI CILJ: Unaprijeđenje gospodarskog razvoja i samoodrživosti područja	ostvareni promet novca	FINA, Porezna uprava, DZS	
SPECIFIČNI CILJ/EVI: Unaprijeđenje ulova, uzgoja, prerade i plasmana ribe	Kg prodanih proizvoda na domaćem i stranom tržištu,	HGK, DZS,	Tržište prihvaća nove proizvode i zanimanja.
REZULTATI: Bolje iskorištavanje sirovine, razvijen management, uspostavljena proizvodnje gotovih proizvoda, olakšani uvjeti rada, osigurana kvalificirana radna snaga, povećan broj radnih mjesta, konkurentan proizvod na tržištu, osiguran opstanak djelatnosti, obnovljena ribarska flota..	Kg prerađene ribe, broj zaposlenih, broj učenika u srednjoj školi, iznos investicija u flotu, opremu postrojenja	HGK, srednja škola, banke, mirovinsko i zdravstveno osiguranje	Ribari se udružuju radi zajedničkih interesa, dovoljna količina ribljeg fonda,
<p>AKTIVNOSTI:</p> <p>Mjera 1. Osiguranje dovoljno tehnološkog kadra: A1-Otvoranje srednje škole za ribarstvo; A2-Motiviranje mladih za ribarska zanimanja; A3-Profesionalno usavršavanje zaposlenika u ribarstvu; A4 Stipendiranje deficitarnih zanimanja;</p> <p>Mjera 2: Modernizacija ribarske flote: A5-Ulaganje u novu ribarsku flotu; A6-Rekonstrukcija postojeće ribarske flote;</p> <p>Mjera 3: Uspostavljanje burze ribe/reguliranje tržišta: A7-Organizirati prihvat ribe; A8-Osigurati kontinuiranu opskrbu tržišta ribom;;</p> <p>Mjera 4: Stvaranje prepoznatljivog branda: A 9- Razvoj proizvoda- Tunuara brand;</p> <p>Mjera 5: Razvijanje preradivačke industrije: A 10- Otvoranje pogona za proizvodnju riblje mladi; A 11- Otvoranje pogona za preradu i konfekcioniranje ribe.</p>	<p>RESURSI:</p> <p>Jedinica lokalne samouprave, županija, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Poljoprivredno prehrambeno-veterinarska škola u Zadru, Ministarstvo gospodarstva, HAMAG, HBOR mediji, agencija za marketing, investitori, ribari</p>	<p>VRIJEDNOST:</p>	<p>Učenici upisuju ribarska zanimanja u predviđenom broju. Djelatnici u ribarstvu se profesionalno usavršavaju. Deficitarna zanimanja su privlačna mladima. Mediji promiču ribarstvo. Banke i lokalna (područna) samouprava osiguravaju povoljne kreditne linije</p>
			<p>PREDUVJET: Općine Kali, Kukljica, Pašman, Preko i Tkon usvajaju strateški plan gospodarskog razvoja na općinskim vijećima u zadanom roku. Suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za otvaranje ribarskog smjera u strukovnoj srednjoj školi.</p>

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

PRILOG 3. ANKETA PODUZETNIKA

ANKETIRANJE PODUZETNIKA OTOKA UGLJANA I PAŠMANA								
R.br	Vrsta djelatnosti poslovnog subjekta	Općina/naselje	Broj zaposlenih prije	Broj zaposlenih sada	Trend	Planiraju proširiti opseg posla?	Nositelji gospodarskog razvoja?	Očekivanja tvrtki od JLS
1	Poslovne usluge	Kukljica	2	2	bez promjene	NE	NE	Potrebna je bolja povezanost s kopnom, suzbijanje rada na crno. Poslovna klima nije stimulativna za poduzetnike.
2	Ugostiteljstvo	Kukljica	6	3	pada	NE	NE	Nedovoljna je informiranost građana i suradnja s općinom. Prevladava donošenje odluka u uskom krugu ljudi. Potrebno je poboljšati komunikaciju s poduzetnicima, suzbijati rad na crno i uvesti naplaćivanje korištenja javnih površina i nekretnina.
3	Turizam-ugostiteljstvo	Preko	4	3	pada	DA	NE	Veća skrb oko uređenja okoliša i objekata, ponuditi načine za poboljšanje turističke ponude koja je loša, poboljšati prometnu povezanost s kopnom, ali i unutar ulaza u mjesta. Urediti plaže. Turizmom se baviti odgovorno i aktivno, a ne samo deklarativno. Stimulirati mlade ljude da se bave poduzetništvom, izraditi studiju razvoja poduzetništva u općini. Potrebno je uvesti više transparentnosti i poštivanja usvojenih odluka kako od strane stanovnika tako i same općine.
4	Poslovne usluge	Preko	1	1	bez promjene	NE	NE	Poduzetnike početnike osloboditi lokalnih davanja, kao i poreza na dobit i dohodak na razdoblje od 2 godine. Kreditiranje poduzetnika za otvaranje obrta.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

5	Komunalne usluge	Preko	7	22	raste	DA	NE	Smanjiti raseljavanje stanovništva, povezati otok s kopnom čvrstom vezom, poboljšati komunalnu infrastrukturu, unaprijediti uvjete za gospodarski razvoj.
6	Turizam - smještaj	Muline (Preko)	3	5	raste	DA	NE	Sustav prikupljanja lokalnih i državnih davanja je učinkovit , ali nepravedan. Potrebno ga je prilagoditi loklanim uvjetima i poboljšati komunikaciju s građanima i poduzetnicima. Infrastruktura nije dovoljno razvijena.
7	Građevnske usluge	Preko	3	6	raste	DA	NE	Iako je došlo do poboljšanja uvjeta rada i življenja izgradnjom vodovoda i kanalizacije, još uvijek nema reda, svatko radi svašta ne poštujući loklne i državne propise. Općina treba više zastupati interes domaćeg stanovništva. Poduzetnicima je potrebna poduzetnička zona.
8	Građevnske usluge	Preko	6	8	raste	DA	NE	Opća gospodarska klima u RH utječe i na lokalnoj razini na razvoj poduzetništva, nema stabilnosti u poslovanju, niti sigurnosti. Veća briga vlasti oko potreba onih koji pune proračun. Pomoć i zaštita interesa lokalnih poduzetnika/obrtnika pred ostalima.
9	Aranžersko cvječarske i pogrebne usluge	Preko	1	2	raste	DA	NE	Međustranačka netolerancija i svade koče razvoj naše općine i otoka u cjelini. Povoljnija povezanost s kopnom.
10	Ribarstvo	Kali	39	39	bez promjene	DA	DA	Smanjiti prometnu izoliranost, kvalitetniju infrastrukturu i bolje upravljanje općinom je potrebno.
11	Ribarstvo	Kali	9	9	bez promjene	DA	DA	Smanjiti prometnu izoliranost.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

12	Zdravstvo - privatna ordinacija	Kali	1	1	bez promjene	NE	NE	Izgraditi kanalizacijsku mrežu za sve stanovnike /domaćinstva općine. Riješiti sabirna mjesta komunalnog otpada na zadovoljstvo svih - ne može biti ispred ambulante. Urediti parkirališna mjesta i bolji pristup naselju.
13	Ugostiteljstvo	Kali	4	4	bez promjene	DA	NE	Kupališta i parkurališta nisu uređena, a mjesto nema turistički image. Brže i bolje uređenje mjesta i razvoj turizma.
14	Ulov, uzgoj i prerada ribe	Kali	49	49	bez promjene	DA	DA	Prometna izoliranost, jači institucionalni kapaciteti općine.
15	Poljoprivredna zadruga	Kali	3	12	raste	DA	NE	Sporo rješavanje potreba stanovištva i izgradnja komunalne infrastrukture. Nedovoljna zainteresiranost mladih za druga zanimanja osim ribarstva, nedostaju uslužne djelatnosti. Potrebno je što prije usvojiti prostorni plan općine i organizirati poduzetničku zonu. Potrebno je planirati razvoj općine i ubrzati provedbu usvojenih planova.
16	Marikultura	Kali	5	5	bez promjene	DA	NE	Poduzetnička zona i prateća infrastruktura. Stanovništvo je slabo obrazovano.
17	Turizam	Kali	5	5	bez promjene	DA	NE	Spora realizacija industrijske zone i komunalne infrastrukture. Zemljišne knjige je potrebno srediti. Općina može više raditi na uređenju mjesta kao i bolje informirati građane.
18	Trgovina - maloprodaja	Kali	3	3	bez promjene	NE	NE	Obrazovanost stanovništva je niska. Prometna izoliranost koči razvoj. Potrebno je poboljšati komunalnu infrastrukturu, naročito el. Energiju B. Dvor. Regulirati promet kroz općinu i selo.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

19	Ribarstvo	Kali	7	8	raste	DA	DA	Slab kontakt između poduzetnika i općine, neadekvatne luke.
20	Ribarstvo	Pašman	3	3	bez promjene	NE	NE	/
21	Poljoprivredna zadruga	Pašman	1	1	bez promjene	DA	NE	Skupoća življenja na otoku. Voditi više brige o potrebama poduzetnika. Povezanost s kopnom-most.
22	Komunalno poduzeće	Pašman	9	11	raste	DA	NE	Nedovoljna stručnost zaposlenika u općini.
23	Udruga žena	Pašman	0	0	0	NE	NE	Javna rasvjeta loše održavana, minimalna suradnja općinskih struktura s mjesnim odborima, pomanjkanje suradnje JKU s mjesnim odborima. Općina bi trebala unaprijediti suradnju sa stanovništvom i udrugama imenovanjem osobe koja će se time baviti, kao i osobu za razvoj gospodarstva - stručnu osobu. Poslovna klima ne postoji.
24	Ugostiteljstvo i turizam	Pašman	5	3	pada	DA	NE	Nedostatak finacijskih institucija na otoku. Skup prijevoz trajektom. Općina bi trebala formirati odjel za poljoprivredu i poduzetništvo. Nedostaju poduzetničke zone.
25	Ugostiteljstvo	Ždrelac/ Pašman	1	1	bez promjene	NE	NE	Teško je udovoljavati zahtjevima inspeksijskih službi bez dovoljno znanja i sredstava. Kontaktirati poduzetnika i uvažavati njihovo mišljenje tijekom cijele godine, a ne samo za vrijeme predizborne kampanje. Poslovna klima ne postoji.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

26	Ugostiteljstvo	Pašman	3	0	pada	DA	NE	Izgradnjom mosta možda bude bolja gospodarska situacija. Slaba suradnja načelnika općine s mjesnim odborom, ne ispunjavanje obećanja. Postavljanje stručnih i kompetentnih ljudi na pozicije u općini bez uplitanja osobnih interesa.
27	Ribarstvo	Pašman	1	2	raste	DA	NE	Općina ne vodi računa o obrtnicima. Poslovna klima ne postoji.
28	Trgovina građ.materijalom	Pašman	4	8	raste	DA	NE	Općina-poduzetnici suradnja ne postoji. Donošenje prostornog plana.
29	Građevinske usluge	Pašman	10	15	raste	DA	NE	Troškovi proizvodnje na otoku su veći, postojanje nelojalne konkurencije. Općina malo vodi računa o gospodarskom razvoju iste. Potrebno je otvoriti poduzetničke zone i formirati odjel za poduzetništvo i poljoprivredu.
30	Brodogradnja malih brodica	Pašman	3	8	raste	DA	NE	Nedovoljna suradnja elektre s poduzetnicima i općinom na remontu el. Mreže koja ne odgovara potrebama gospodarstva. Ostvariti bolje kreditne uvjete za gospodarstvenike na otoku nego na kopnu,
31	Nautički turizam	Tkon	2	15	raste	DA	NE	Slaba prometna povezanost.
32	Pekarstvo	Tkon	3	3	bez promjene	DA	NE	Gužva u centru mjesta zbog trajekta, slabi su kontakti s poduzetnicima/obrnica. Općina bi trebala dovršiti sve započete objekte. Izgradnja benzinske pumpe na otoku, izgraditi poduzetničku zonu, pospješiti suradnju s građanima i gospodarstvenicima.
33	Prerada drveta	Tkon	3	4	raste	NE	NE	Izolacija prometna.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

34	Uslužna djelatnost - soboslikarski obrt	Tkon	0	1	raste	DA	NE	Poduzetničke zone i subvencije bi snizile troškove poslovanja. Da lokalni poslovni subjekti imaju prednost prilikom nadmetanja za poslove na otoku. Stvoriti preduvjete za gospodarski razvoj. Izgradnja tržnice nije u skladu s dalmatinskim stilom arhitekture, spriječiti uništavanje starih kuća u centru mjesta, ne dopustiti privatizaciju i betonizaciju plaža.
35	Ribarstvo	Tkon	8	10	raste	DA	DA	Mala i nezaštićena luka ne ulijeva sigurnost za smještaj broda. Potrebno je dovesti do kraja izgradnju ribarnice radi boljeg plasmana ribe, subvencioniranje poduzetnika, dovesti općinu do minimalnih uvjeta da se tretira kao urbano središte.
36	Uzgoj i prodaja ribe	Tkon	4	5	raste	DA	NE	Nedovoljno lučkih vezova, nema službene ribarnice i nema poduzetničke zone sa subvencijama.
37	Turizam	Tkon	1	1	bez promjene	DA	NE	Turistička zajednica je isforsirana da se bavi agencijskom djelatnošću, što nije u redu. Ukloniti rad na crno.
38	Komunalno poduzeće	Tkon	0	3	raste	DA	NE	Podizanje nivoa zaštite okoliša na potrebnu/višu razinu, poboljšanje prometne pvezanosti s kopnom, uređenje komunalne infrastrukture, usmjerenje na razvoj gospodarstva i poticanje poduzetništva.

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

39	Ugostiteljstvo	Tkon	3	5	raste	DA	NE	Nedovoljna organiziranost i nemar za doček turističke sezone. Neracionalna ulaganja: početo, a nezavršeno. Trebamo više suradnje, dogovora, zajedničkog planiranja, na obostrano zadovoljstvo, a ujedno za boljitak našeg mesta. Naša općina je odlična, obzirom na situaciju u cijeloj državi.
----	----------------	------	---	---	-------	----	----	---

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

PRILOG 4. LISTA SUDIONIKA U IZRADI STRATEŠKOG PLANA GOSPODARSKOG RAZVOJA
Članovi radne skupine iz općine KALI

Red.br.	Ime	Prezime	sektor
1	Tino	Vidov	načelnik
2	Đenko	Perin	poduzetnik, bivši načelnik
3	Ivica	Blaslov	javni sektor, zamjenik načelnika
4	Orjen	Blaslov	poslovni, ribarska zadruga "Sloga"
5	Marin	Dundov	
6	Rosana	Franov	poslovni, ribarstvo
7	Zlatomir	Franov	javni, turistička zajednica
8	Mirko	Ivoš	poslovni, marikultura
9	Marijana	Jelenić	poslovni, ribarstvo
10	Boško	Kolega	
11	Edi	Kolega	poslovni, ribarstvo
12	Ina	Kolega	javni, turistička zajednica
13	Josip	Kolega	poslovni, ribarstvo
14	Lenko	Kolega	javni, općina Kali
15	Mirko	Kolega	student
16	Pero	Kolega	poslovni, PZ Maslina
17	Renato	Kolega	poslovni, poduzetnik
18	Predrag	Kurtin	poslovni, ribarstvo
19	Mirko	Longin	poslovni, poduzetnik
20	Miroslav	Longin	
21	Damir	Mišlov	poslovni, ribarstvo
22	Neven	Mišlov	poslovni, marikultura
23	Živko	Mišlov	poslovni, poduzetnik
24	Božidar	Perin	poslovni, ribarstvo
25	Davor	Rakvin	poslovni, ribarska zadruga Sloga
26	Dragan	Rakvin	poslovni, poduzetnik
27	Ivan	Ricov	javni, komunalno poduzeće HRIPA
28	Silvana	Školjarev	civilni, udruga
29	Rosi	Valčić	poslovni, ribarstvo
30	Mihaela	Valjin	nezaposlena
31	Duško	Vidov	poslovni, poduzetnik
32	Tomislav	Vidov	poslovni, marikultura

Članovi radne skupine iz općine KUKLJICA

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Red.br.	Ime	Prezime	sektor
1	Vanja	Maričić	načelnik
2	Milka	Blagdan	Turizam, bivša načelnica
3	Albert	Bobičić	TN Zelena punta
4	Blaslov	Zlatka	TZ Kukljica
5	Bruno	Kurić	općina Kukljica
6	Ivo	Joja	javni, općina Kukljica
7	Josip	Burčul	javni, općina Kukljica
8	Marin	Boško	TZ Kukljica
9	Marinko	Sipina	poslovni, obrtnik
10	Milo	Košćica	TN Zelena punta
11	Siniša	Pušić	komunalno poduzeće
12	Zdravko	Kvito	TN Zelena punta

Članovi radne skupine iz općine PAŠMAN

Red.br.	Ime	Prezime	sektor
1	Maja	Gregov	načelnica
2	Krunoslav	Bobić	javni, turistička zajednica
3	Bože	Bobić	poslovni, ugostiteljstvo
4	Milivoj	Ivuša	poslovni, turizam
5	Koraljka	Jugović	civilni, udruga žena
6	Šime	Kraljić	nezaposlen
7	Gordan	Marinović	javni, općina Pašman
8	Ivan	Tadija	Poslovni sektor, bivši načelnik

Članovi radne skupine iz općine PREKO

Red.br.	Ime	Prezime	sektor
1	Ante	Jerolimov	načelnik
2	Kristina	Gruber	javni, općina Preko
3	Mladen	Lucin	javni, komunalno poduzeće
4	Tomislav	Mihatov	poslovni, turizam
5	Valentin	Gregov	

Članovi radne skupine iz općine TKON

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**

Red.br.	Ime	Prezime	sektor
1	Danijel	Katičin	načelnik
2	Radoslav	Bojmić	turizam
3	Vesna	Brzić	Općina Tkon
4	Ivica	Mušćet	poduzetnik
5	Marin	Ostojić	
6	Julijana	Radović	javni, JKP Prvenj
7	Branko	Rudić	
8	Robert	Lukačić	
9	Tihomir	Benčić	

PRILOG 5. PLANOVI AKTIVNOSTI

**STRATEŠKI PLAN GOSPODARSKOG RAZVOJA
ZA OPĆINE, KALI, KUKLJICA, PAŠMAN, PREKO, TKON
2006-2010**